Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 173 (14193) | 1973 оной июлиин 25, среда | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ

АДУУҺА МАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ЕХЭЭР ҮЙЛЭДБЭРИЛХЭ, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР 1973 ОНОЙ ТҮРҮҮШЫН ХАХАДТА АЙМАГУУДАЙ ДУНДА ДЭЛГЭРҺЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮН ТУХАЙ

1973 оной түрүүшын хахадай туршада мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ элбэгээр худалдахын түлөө аймагуудай дунда дэлгэрhэн республиканска социалис мүрысөөнэй дүн хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет ИИГЭЖЭ ТОГТООБО:

ХЭЖЭНГЫН АИМАГТА — КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, Облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан-туг болон 1.500 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шан барюулха. Энэ аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 145 процент, hү—117, hooho — 138 процент дүүргэжэ, нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, мяха худалдалгаяа—45, hү—21, hooho—14 процентээр дээшэлүүлээ. Мүн эбэртэ бодо малай, тэрэ тоодо үнеэд болон хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулаа.

ХУРАМХААНАЙ АИМАГТА—1.000 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан барюулха. Аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 34 процент, hү—24, hooho — 84 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо, мяха худалдалгые 24 процентээр, hү — 20, hooho—17 процентээр ехэ болгоод, эбэртэ бодо мал болон хонин hүрэгэйнгөө тооe олошоруулаа.

ЯРУУНЫН АИМАГТА—700 түхэригэй гурбадахи мүнгэн шан барюулха. Аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 135 процент, hү—116, hooho—191 процент дүүргэжэ, үхэр малайнгаа, хонидойнгоо тооe олошоруулжа шадаа.

Мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха талаар Кабанскын, Хоринн болон Улаан-Үдын аймагуудай ажахынууд ехэ хүдэлмэри хээ гэжэ тэмдэглэгдээ.

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДТА ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1973 оной июлиин 17-ной мэдээн

Аймагууд	Сабшагдаhаниинь (гектараар)	Бэлэдхэгдэhэниинь (цент.) үбhэн	сенаж	ногоонoй гурил	набшаhата тэжээл
Баргажанай	131	330	—	'5	20
Бэшүүрэй	125	40	1800	480	5954
Зэдын	40	—	—	—	505
Загарайн	175	435	2300	—	—
Захааминай	1452	2585	1500	10	4904
Кабанскын	409	555	—	449	—
Хэжэнгын	146	—	—	63	700
Хурамхаанай	377	280	—	—	510
Мухар-Шэбэрэй	388	205	723	493	—
Прибайкалиин	740	3810	—	—	—
Сэлэнгын	45	—	—	—	600
Түнхэнэй	350	648	—	—	3575
Улаан-Үдын	480	1850	4500	91	634
Хоринн	436	—	—	20	262
Республика бүхыдөө:	5294	10738	10823	1611	17664

...үнай тэн болохо июль ...рын хоёрдохи арбан хоног ...эрбэ. Тиин дээрэ толилог...он мэдээе согсолон хараха, республикымнай кол..., совхозуудта үбhэ хуралгын халуун хаha түлэг ...даа ябажа байна. Зарим ...агуудта энэ хүдэлмэри ...да жэлэйхиhээ бүри эм...тэйгээр эхилээ гэжэ тэм...лэлтэй. Жэшээлбэл, Б...үүрэй, Загарайн, Захаами..., Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй аймагууд нёдондо... энэ үеынхиhөө нилээд ... үбhэ сабшажа хуряагаад ...йна. Тиихэдэ хони малаар ...он Дээдэ-Тайлсын «СССР-... 50 жэлэй ойн» нэрэмжэ..., Байгалай совхозууд ию...н 17-ной байдалаар 244-...380 гектар сабшалангай ...гоо унагаажа үрдиhэн ...йна. Эдэ ажахынуудай ха...угаар үбhэ ехээр hүрилжэ ...hан совхозуудшье ни... олон. Түсхайлан хэлэ..., Захааминай аймагай Са...ын, Кабанскын аймагай ...йгалай совхозууд 540 — ...80 центнер үбhэ hүрилжэ ...дэ.

...урсагдагша аймагай ажа...нууд абаhаар доро, уhанай ...тэ абтаха газарайнгаа но...е түргэн хуряажа үрди... тула үбhэ хуряалгаяа ...hээ эмхитэйгээр эхил..., олон зоной хабаадалга... субботник, воскресни...ые үнгэргэhэн байна. ...дэ үбhэ сабшажа хуряахын хажуугаар шэмэтэ тэжээл болохо сенаж дараха хүдэлмэри баhал урагшатайгаар ябуулагдана. Жэшээлбэл, Бэшүүрэй, Захааминай, Улаан-Үдын аймагуудай ажахынууд нёдондонойхиhоо сенаж ехээр дараад байна. Гадна ногооной гурил бэлэдхэлгэ баhал эмхитэйгээр үнгэржэ байнхай. Һүүлэй мэдээгээр, иимэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэдэг, дүй дүршэлтэй болоhон Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй аймагуудай ажахынууд үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиhөө нилээд ехэ ногооной гурил бэлэдхээ. Хэрбээ Бэшүүрэй аймаг нёдондо энэ үедэ оройдоол 12 центнер ногооной гурил бэлэдхэhэн байбал, мүнөө 480 центнер гаргаа. Гэхэтэй хамта, нарай малда эдюулхэдэ шэмэтэй набшаhата тэжээл бэлэдхэжэ абалга баhал зэргэ ябуулагдана.

Бүхыдэнь абажа харахада, республика доторнай үбhэ тэжээл, набша намаа, ногооной гурил бэлэдхэхэ, сенаж дараха хүдэлмэри аймаг бүхэндэ hайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Хэрбээ нёдондоной энэ үеынхиhөө ехэ үбhэн hүрилэгдэhэншье haa, республика доторнай сабшалангай ногоон багаар унагаагдаа. Жэшээлбэл, нёдондо Баргажанай аймаг 967 гектар сабшаhан байбал, мүнөө оройдоол 131 гектарай ногоо унагаагаад байна. Мүн Кабанскын, Түнхэнэй, Улаан-Үдын аймагууд үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ тон багаар үбhэ сабшаа. Тиихэдэ Яруунын, Хяагтын аймагуудта энэ хүдэлмэри оройдоошье эхилээдүй байhаар. Энэ ямар ушарhааб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, тус аймагуудай ажахынууд үбhэ хуряалгадаа жэгдэрэн ороогүй, үбhэшэдэйнгөө звенонуудые эртээнhээ эмхидхээгүй байжа, оройтошоhон байна гэжэ хэлэлтэй. Ингэжэ унжагайрhаар байтарнь хэдэн үдэр таhалгаряагүй хура бороо орожо, бүришье haатуулжа байна. Хэрбээ мүнөөнhөө үбhэ хуряалгаяа түргэдхэжэ, жэгдэ hайнаар ябуулаагүй haa, сагай ошохо бүри энэ шухала кампани элдэб ушарhаа унжагайржа, таряа хуряалгын халуун хаhатай зэргэсэжэ магад. Хоёрдохёор, унжагайржа ороhон бороодо гол, горход үерлэжэ, доро газарайнь hайн ногоотой сабшалан уhанда абтажа, урыда даруулжа хосоржо болохол. Гурбадахяар, эртүүр эдеэшэдэг ногоо амта шэмэтэйдэнь хуряажа үрдеэгүй haa, хубхай хооhон хагда суглуулха баатай бологдохо бшуу.

Эгээл мүнөө хура бороогой таhалгаряагүй орожо, байhан үедэ үнэтэ сагаа мэнил хооhоор барангүй, витаминтай ногооной гурил тээрмэдэжэ, набша намаа отолжо бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ шууд ябуулбал зохистой. Тиин гэhээ Баргажанай, Зэдын, Яруунын, Хяагтын Загарайн, Хурамхаанай, Сэлэнгын, Түнхэнэй аймагууд энэ үе соо нэгэшье центнер үбhэнэй гурил бэлэдхээгүй байна. Энэ тон буруу ябадал гээшэ. Одоол иимэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хура бороо haад хүргэдэггүй, ажахы бүхэндэ ногоо хатааха тусхай түхеэрэлгэнүүд бии гээшэ. Гэбэшье мүнөө хүрэтэр зарим ажахынуудай эдэ агрегадуудаа дүүрэн хүсөөрнь хүдэлгөөгүй байhан гайхалтай.

Үбhэ хуряалгын үнэтэ саг үнгэржэл байна. Ажахы бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд дутагдалнуудаа дары усадхажа, тэжээл бэлэдхэлгые жэгдэ hайнаар, эмхитэйгээр үнгэргэхые оролдохо болоно.

ЖЭГДЭРЭН ОРООБДИ

...РИ. (Телефоноор абтаба). ...ын голой сабшалангай ...он урда жэлнүүдэйхидэ ...оо hураггүй hайнаар ургаа. Энэ ургаhан ногоогоо ... бэшэ дууhан сабшажа абаха ...зорилго табигдана. Совхозой дирекци, партком болон ...союзай рабочком байгша ... үбhэ хуряалгые эмхи...гээр, унжагайруулангүй, ...ар hайнтайгаар хэжэ дүүр...н тула хэмжээ ябуулга...ые хараалаа. Үбhэшэдэй ... эмхидхэгдэхэ социалис ...соонэй гурим зохёогдоо, ..., бригада бүхэндэ түсэб...абари үгтэнхэй.

...н түлэб Хүрбэсэ, мүн хой...урда хадануудhаа бууhан ...одые эубшаhан сабшалан...тээшэбди. Тиимэhээ шу...шэбэрээр, намаг налхяар, болдог болдируугаар элбэг. Иимэ газарай ногоон ехэнхидээ гар хажууурaар сабшагдаха байна. Энээнhээ уламжалан гар хажууршадые олоор табиха хүдэлмэри онсо ябуулагдажа байна.

Совхозой партком коммунистнуудай болон комсомолшуудай хүсые тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ тэнсүүриинь олжо, зүбөөр хубаарилан табиха гэжэ оролдогдоо. Партийна, партийно-комсомольско саг зуурын хэдэн бүлэгүүд эмхидхэгдээ. Олонхи звенонуудые коммунистнууд хүтэлбэрилнэ.

Үбhэнэй хуряалгын түлэг эхилээд байхада хүдэлмэриимнай хойшонь татаха юумэнүүд баhал ушарна. Жэшээнь, мориной тоног, аргамжа, морин косилка болон тармуурай запас частьнууд олдожо үгөөгүй байhаар. Энэнь манай аймагай худалдаа наймаанай эмхиин, «Сельхозтехникын» отделениин хүтэлбэрилэгшэдэй энэ хэрэгтэ анхаралаа табяагүй байhанайнь хойшолон болоно гэжэ хэлэлтэй.

«Колхоз, совхозуудта үбhэ тэжээл бэлэдхэлгые саг соонь үнгэргэхэ ба 1973—1974 онуудай малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ талаар хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаhан тогтоолые хүсэндэнь хүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулха байhанаа манай ажалшад элирхэйлэнхэй.

Б. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ,
Хүрбын совхозой парткомой секретарь.

Хоринн аймаг.

ХАБА ШАДАЛАЙ ХАЛУУН ТЭМСЭЛ

Үсэгэлдэр Улаан-Үдэдэ hooho хайшалагшадай Бүхэсоюзна конкурс нээгдэбэ

Хүжэ ногоон хибэсээр хушагдаhан Дээдэ-Онгостойн ипподром дээрэхи аха дүү союзна республиканuудай үнгэ бүриин тугуудай намилзахань ямар нэгэн ехэ найрта урии даллажа байhандал үзэгдэнэ. Hooho хайшалагшадай Бүхэсоюзна 6-дахи конкурсын шанга тэмсэл хараха дуратайшуул үглөөнhөө иишэ таhалгаряагүй субана. Уданшьегүй ирагуу hайхан хүгжэм зэдэлжэ, хони хайшалагшадай Бүхэсоюзна энэ конкурсдо хабаадалсахаяа ерэhэн 12 союзна республиканuудай, мүн аха дүү Монголой Арадай Республикын, хамта 76 түлөөлэгшэдэй парад СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын мал ажалай главна управлениин главна мэргэжэлтэ П. Б. Генкинэй хүтэлбэри доро зэргэ гэшхэлэн, трибунын урда жэрылдэн зогсобод. Һүүлээрнь парадые хүтэлбэрилэгшэ П. Б. Генкин хони хайшалха Бүхэсоюзна конкурсдо хабаадалсахаар ерэhэн түлөөлэгшэдэй мүрысөөндэ бэлэн болоhые СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын мал ажалай управлениин начальник А. Я. Довгихта элидхэбэ.

Удаань СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын мал ажалай управлениин начальник А. Я. Довгих мүрысөөндэ хабаадалсагшадые хани халуунаар амаршалаад, оронойнгоо хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй түйлаhан асари ехэ илалтанууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Эндэ Буряадай Хүдөө ажахын министр Б. И. Николаев үгэ хэлэхэдээ, ороной зүг бүхэнhөө сугларhан бэлиг шадабаритай, эрхим хайшалагшадые халуунаар амаршалаад, республикынгаа хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай тобшохоноор хэлэжэ, болохоёо байhан мүрысөөндэ хабаадалсагшадта амжалта түйлахыень хүсэбэ.

Оркестрэй ирагуу хүгжэм дахин зэдэлжэ, Бүхэсоюзна 5-дахи конкурсдо илажа, хони хайшалалгаар орон доторoo чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн Ставрополиин хизаарай С. К. Байрамкулов, Ростовско областиин З. П. Ерёменко хоёр хони хайшалагшадай Бүхэсоюзна зургаадахи конкурсын мүрысөөнэй туг үргэжэ намилзуулба. Тингээд үнн хүлеэгдэhэн хони хайшалагшадаймнай Бүхэсоюзна 6-дахи конкурс нээлгын баяр ёhолол дүүрэнтэжэ, үсэд шанга тэмсэлынь эхилээ.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай тусхай корр.

Газетымнай тусхай фотокорреспондент Сергей Балдуевай буулгаhан энэ фото-зураг дээрэ ороной суута хайшашад Сафар Касимович Байрамкулов, Зинаида Петровна Еременко хоёрой бүхэсоюзна зургаадахи конкурсын мүрысөөнэй туг үргэжэ байхые харанат. Эдэ хоёрнай урзанда хони хайшалагшадай бүхэсоюзна табадахи конкурсдо хабаадалсахадаа, онсо шалгаржа, СССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм.

МОСКВАДА ДАХИН УУЛЗАТАРАА, БАЯРТАЙ!

Московско уласхоорондын VIII кинофестиваль баярай оршон байдалда тараба

Июлиин 23-да, фестивалиин баярай оршон байдалда таралганда «Россия» гэдэг концертнэ зал соо хэдэ мянган хүн сугларба. Сценэ дээрэ—Эмхидхэлэй комитедэй, фестивалиин дирекциин гэшүүд, конкурснуудай жюрин гэшүүд, хүндэтэ айлшад, экранай элитэ мэдээжэ мастернууд.

Конкурснуудай жюрин түрүүлэгшэнэр — СССР-эй ардадай артист С. Ф. Бондарчук (уран hайханай фильмүүдэй талаар), СССР-эй арадай артист А. М. Згриди (богони фильмүүдэй талаар), уран зохёолшо, Социалис Ажалай Герой С. В. Михалков (үхибүүдтэ зорюулагдаhан фильмүүдэй талаар) илагшадай нэрэнүүдые соносхоод, тэдээндэ хүндэтэ шангуудые барюулба.

Кинопрессын уласхоорондын федерациин (Фипресси) вице-президент Г. А. Капралов, СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь Л. А. Кулиджанов гэгшэд Фипрессиин ба СССР-эй СК-гай шангуудые барюулаа. Москвадахи уласхоорондын VIII фестивалиин генеральна директор В. Е. Баскаков ниитын эмхинүүдэй олгоhон шангууд тухай соносхобо.

Фестивалиин эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Госкиногой түрүүлэгшэ Ф. Т. Ермаш суглагашадта хандаа.

Фестиваль дүүрээ гэжэ соносхогдоод, Советскэ Союзай гүрэнэй гимн зал дотор дуулагдан зэдэлбэ.

Москвада дахин уулзатараа, баяртай!

(ТАСС).

КРЕМЛИИН ЕХЭ ОРДОН СОО УУЛЗАЛГА БОЛОБО

Кинематографиин талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитет, СССР-эй Кинематографистнуудай холбоон июлиин 23-да Кремлиин Ехэ ордоной Георгиевско зал соо Московско уласхоорондын VIII кинофестивалиин дүүрэhэнтэй дашарамдуулан уулзалга эмхидхээ.

Жюрин гэшүүд ба фестивалиин айлшад, совет соёлой ажал ябуулагшад, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд, журналистнууд уулзалгада хабаадаба.

(ТАСС).

МОСКОВСКО КИНОФЕСТИВАЛИИН ШАНГУУД

Москвада үнгэргэгдэhэн уласхоорондын VIII кинофестивалиин дүнгүүд июлиин 23-да соносхогдоо.

Конкурсдо хабаадаhан уран hайханай ехэ фильмүүдэй дундаhаа «Энэ аятай үгэ—сүлөө!» гэжэ кинокартинада (СССР), режиссер Стенли Крамерта «Оклахомо бодото дээрээ» гэжэ фильм (США)—хүндэ энэрхыгээр хандалгын темые киноискусствада сэхэ шууд бэелүүлhэнэй түлөө; «Дурлал» гэжэ кинолентэдэ (Болгари) **алтан шангууд** олгогдоо.

«Маттеоттиние алалга» гэжэ фильм (Итали)—политическэ темые эли тодоор харуулhанай түлөө; «Сутеска» гэжэ фильм (Югослави)—фашизмда эсэргүү тэмсэлэй темые зохёоhоной түлөө; «Тэдэ жэлнүүд» гэжэ фильм (Мексика) — национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй темые тодорхойлhоной түлөө **жюрин тусхай шангуудта** хүртэбэ.

«Фотографи» (Венгри), «Коперник» (Польшо), «Хулгайлалга» (Франци) фильмүүд **мүнгэн шангуудые** абаа.

Ча Жанг «17-дохи параллель: үдэрнүүд ба hүнинүүд», (ДРВ), Ингрид Вардудг «Линын түрэ хурим», (Норвеги) гэжэ фильмүүдтэ **эхэнэрэй ролиие эрхимээр наадаhанай түлөө** шагнагдаба.

Серхио Коррьери (Майсиникугай хүн». (Куба), Рази Чхиквадзе «Таримал модод» (СССР) гэгшэд **эрэ хүнэй ролиие эрхимээр гүйсэдхэhэнэй түлөө шангуудта** хүртөө. «Урбалтын үдэрнүүдтэ» (Чехословаки), «Гэр, хайрата гэр» (Бельги), «Таримал модод» (СССР), «Туки-Буки» (Сенегал), «Тэhэрэлгэ» (Румыни) гэжэ фильмүүд **Жюрин дипломуудта** хүртэбэ.

Конкурсдо хабаадаhан богони фильмүүдэй дундаhаа «Ажаллажа байтараа үхэлгэ» (Итали); «Муударта алтан» (Колумби), «Чуонг Сон ошохо харгы» (ДРВ) гэжэ хроникальна документальна фильмүүдэй түлөө—**дайнай хэсүү бэрхэ үедэ зоримгой, эрэлхэгээр репортажна кино буулгаhанай түлөө мүнгэн шангуудта** хүртөө.

«Улаан наран» (Дани), «Уhан доогуурхи урасхал» (Великобритани) гэжэ **научно-популярна эрхим фильмүүдэй түлөө мүнгэн шангуудта** хүртэбэ.

Байгаалиие сахин хамгаалхын түлөө хүнэй тэмсэл харуулhан асуудал шадамараар шиидхэhэнэй түлөө **Жюрин шан** «Дүлэн соогуур дабшагшад» (СССР) гэжэ фильмдэ үгтөө.

«Прачки» (ГДР), «Хуушан хотодо» (Сири), «Чилиин түхэлэй абарга хорхой» (Чили), «Лидициин розонууд» (Чехословаки), «Соло» (США) гэжэ фильмүүд суртал бодолой ба уран hайханай онсо шанарай түлөө **Жюрин тусхай дипломуудаар** тэмдэглэгдэбэ.

Үхибүүдтэ зорюулагдаhан конкурсын фильмүүдэй дундаhаа «Пиноккио» (Итали) гэжэ кинокартинада **алтан шан** олгогдоо.

«Аяншалга» (Иран), «Энэ хэрэгы, хэндэшье хэрэггүй хүбүүн» (Польшо), «Точка, точка, запятая...» (СССР) гэжэ фильмүүд **мүнгэн шангуудта** хүртэбэ.

«Зургаан баабгай ба Цибулька гэжэ клоун» (Чехословаки) — эрхим комедиин түлөө; «Вероника» (Румыни)—үльгэрлэмэл хүгжэмтэ эрхим зохёолой түлөө киноленэнүүдтэ **бронзо медальнуудые** олгохо гэжэ жюри шиидхээ.

«Прогулка» (Чехословаки) —мультификаци шадамараар хэрэглэhэнэй түлөө; «Том Сойер» (США) —Марк Твенэй зохёолые шэнээр экранда гаргаhанай түлөө **Жюрин дипломуудаар** шагнагдаа.

(ТАСС).

БЭРХЭШҮҮЛ МЭРГЭЖЭЛ ШАДАБАРЯ ХАРУУЛХА

Хайшашадай бүхэсоюзна 6-дахи конкурсын жюрин секретарь В. И. Крайновтой хөөрэлдөөн

Бүхэсоюзна энэ конкурсые Буряадай АССР-тэ үнгэргэхэ гээшэ ямар удхатайб?

Хонидые түргэн аргаар хайшалха Бүхэсоюзна конкурс хоёр жэлдэ нэгэ удаа үнгэргэгдэнэ. Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ иимэ мүрысөөн Зүүн Сибирьтэ, Буряад орондо үнгэргэхэ гэhэн шиидхэбэри абтаhан байна. Юуб гэхэдэ, эндэмнай 10 миллион шахуу хонид тоологдоно бшуу.

Хоёрдохёор, Зүүн Сибирьтэ, Буряад орондо хонидой hooho түргэн аргаар хайшалха дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэржэ шадаагүй байhаар. Энэ конкурс гансахан чемпионуудые элирүүлхэ бэшэ, харин энэмнай түрүү дүй дүршэлэй ёhотой hургуули болоно үгэхэл. Энэ конкурсын hүүлээр Зүүн Сибирьтэ, Буряадай республикада хонидые түргэн аргаар хиргаха бэрхэшүүл олошорхо, энэ арга хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэгдэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Бүхэсоюзна энэ конкурсдо хэр олон хүн хабаадахаб. Ямар гуримтайгаар мүрысэхэб?

Хонидой hooho түргэн аргаар хайшалха конкурснууд олон хонитой союзна республика бүхэндэ үнгэргэгдэhэн байна. Тэндэ эрхимлэгшэд иишэ ерээ гээшэ. Түрүүшын үдэр жээрэб татахада 56 хайшашад байгаа. Тэрэ тоодо Россин Федерациин, Казахстанай, Азербайджанай, Таджикистанай, Молдавиин, Туркмениин, Белоруссиин, Киргизэй, Армениин союзна республиканuудай чемпионууд, 2-дохи 3-дахи hуури эзэлэгшэд хабаадаа. Украинын хайшашад ерэнхэй. Грузиин, Узбекистанай бэрхэшүүл ерэхэ бэзэ гэжэ хүлеэгдэнэ. Буряадай АССР-hээ 9 хайшашад хабаадаха эрхэтэй болонхой.

Жээрэб татажа, 8—8 хүнhөө бүридэhэн зургаан халаан эмхидхэгдэнхэй. Хүн бүхэн 10 хониной hooho хайшалха юм. Хүн бүхэнэй ажал 100 баллай гуримаар сэгнэгдэхэ. Эндэ түргэнөөр, hайн шапартайгаар хайшалhаниинь, хониной бэе гэмтээгүй байhаниинь хараада абтаха жэшээтэй.

Түрүүшын турда хүн бүхэнэй, командануудай олоhон баал гаргагдаха юм. Хоёрдохи турда эгээн ехэ балл абаhан гурбан эрэшүүл, гурбан эхэнэр хоорондоо hорилдохо байна. Тэндэ эрхимлэгшэд СССР-эй чемпион болохо, 2-дохи, 3-дахи hуури эзэлхэ ушартай.

Конкурсдо бүхыдөө эрэшүүлэй 9 команда, эхэнэрнүүдэй 3 команда хабаадаха байна. Россин Федераци эрэшүүлэй нэгэ, эхэнэрнүүдэй нэгэ команда табиха эрхэтэй. Команда бүхэндэнь 3 хүн хабаадаха гээшэ.

Бүхэсоюзна конкурсдо хабаадагшад яажа урмашуулагдаха байнаб?

Түрүү hуури эзэлhэн эрэшүүлэй командада «Алтан эбэр» гэhэн хрустальна дамжуулгын кубок олгогдохо. Эхэнэрнүүдтэ мүн дамжуулгын гоё кубок барюулхаар бэлдэгдэнхэй. Мүн эдэндэ I, II зэргын диплом барюулагдаха байна.

Хүн бүхэнэй хоорондохи hорилдоондо эрхимлэгшэд СССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, ВДНХ-гай алтан медаль, 200 түхэриг мүнгэн шан абаха байна. Хоёрдохи hуури эзэлэгшэд мүнгэн медальда, 100 түхэриг шанда хүртэхэ. Бүхэсоюзна VI конкурсдо хабаадагшад бултадаа ВДНХ-гай бронзо медаль, 50 түхэриг шантайгаар абаха, Хара далайн эрьедэ, Адлерай пансионадта амарха түлөөhэгүй путевкодо хүртэхэ юм.

Орон доторoo мэдээжэ ямар бэрхэшүүл эндэ хабаадаха байнаб?

Россин Федераци сооhоо олон дахин СССР-эй, РСФСР-эй чемпион болоhон Ставрополиин хизаарай С. К. Байрамкулов, Оренбургын областиин Т. Т. Фейфер, Волгоградай областиин К. К. Числова, Казахстанай— Ш. Тайбагоров болон бусад бии.

Мүн энэ конкурс харахаяа Монголой Арадай Республикын 2 хайшашан ерэнхэй. Эндэ хабаадаhан союзна республика бүхэнhөө хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд олон ерээ. Буряадай АССР-эй аймагуудhаа түлөөлэгшэд ерэжэ хараха байна.

Энэ hонирхолтой конкурс харахаяа ерыт гэжэ уринабди.

Бүхэсоюзна конкурс хэдэн үдэртэ үргэлжэлхэб?

Гурбан үдэрэй туршада дүүрэхээр хараалагдана. Эндэ конкурсhоо гадна Эхэ оронoймнай бэрхэ хайшашад хонидые яажа түргэнөөр, hайнаар хайшалхаб гэжэ харуулха юм. Юрэдөө харахаар, hургаал абамаар юумэн эндэ лhала байха гэжэ хэлэлтэй.

Хөөрэлдөөе Б. ГЛЫЛЫКОВ бэшэжэ абаа.

ПАРТИИН РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ТҮСЭБГҮЙГӨӨР ХҮДЭЛХЭДЭ...

Барилга дээрэхи хүндэ хүшэр ажалые оньһожоруулга хадаа барилгашадай үмэнэхи гол шухала хэрэг болоно. Теэд энэ хүдэлмэрие барилга оньһожоруулгын управлениин партийна эхин организациин хэр зэргээр эмхидхэһэн, хүтэлбэрилжэ байһан тухай асуудал КПСС-эй Октябрьска райкомой бюрогой заседани дээрэ зүбшэгдэбэ.

Тус эмхиин партийна организаци барилгын үйлэдбэрие нарижуулан һайжаруулха, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулна гэжэ бюро дээрэ тэмдэглэгдээ. Гэхэтэй хамта техническэ дэбжэлтэ хүрдадхаха хэрэгтэ дутагдалнуудай ушөөл олон бии байһаниинь элирхэйлэгдээ. Доторойнгоо арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэн хэрэглэхэ асуудалда управлениин инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд анхаралаа һулаар табина. Энэ талаар холын хараата түсэб, эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулганууд зохёогдоогүй байха юм.

Коллективэй дунда научно-техническэ мэдээсэл хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Мэдээсэл эрхилдэг түбэй зургаануудтай ямаршье холбоон байгуулагдаагүй байһаар. Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда һуралсал муугаар эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй хахадынь өөрынгөө мэргэжэл дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоногүй.

Эдэ болон мүн бусад олон дутагдалнуудые түргөөр усадхаха, саашадаа хүдэлмэрээ улам һайжаруулха зорилго хараалһан тогтоол КПСС-эй райкомой бюро баталан абаа.

Парти доторой хүдэлмэри улам һайжаруулха

Хурамхаанай леспромхоз «Забайкаллес» комбинадай түрүү предприятинуудай нэгэниинь юм. Энэ амжалтада предприятиин партийна организациин үзүүлһэн нүлөө ехэ. Үйлэдбэриин али бүхы һалбаринуудта коммунистнууд хубаарилагдан табигданхай, партийна даабаритай, ажал дээрээ жэшээ харуулан хүдэлхые оролдоно.

Гэбэшье леспромхозой партийна организаци мүнөө үе сагай эрилтэдэ хүрэмөөр хүдэлнэ гэхын аргагүй. Илангаяа экономико хүтэлбэрилхэ хүдэлмэридэ дутагдал бии байна. Партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин мүнөөнэй байдал һанаһанда үшөөл хүрэмөөр бэшэ. Экономико хүтэлбэрилгын гол шухала асуудалнууд үсөөнөөр зүбшэн хэлсэгдэнэ. Булта коммунистнууд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ, түрүү ябаха үүргэеэ һайнаар бэелүүлнэ гэжэ хэлэмээр бэшэ. Захиргаанай ажал ябуулгые хинаха эрхээ партийна организаци хэрэглэжэ шаданагүй, шиидхэбэринүүдэй хэр дүүргэгдэжэ байһые мүртэйгөөр шалганагүй. Партийна бүлэгүүд үсөөн.

Эдэ дутагдалнууд тушаа горитой хөөрэлдөөн КПСС-эй Хурамхаанай райкомой бюрогой заседани дээрэ болобо. Парти доторой хүдэлмэрие эрид һайжаруулха эрилтэ леспромхозой партбюрогой үмэнэ табигдаа.

КОМСОМОЛДО—ПАРТИЙНА АНХАРАЛ

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой партбюро комсомолой организациин хүдэлмэрие партийна талаар яажа хүтэлбэрилдэг тухайгаа КПСС-эй райкомой бюрогой заседани дээрэ тоосоо бариба.

Колхозой партбюро ажахынгаа комсомолой организациин хүдэлмэри һайжаруулха, тэрэнэй зэргые бэхижүүлхэ зорилгоор зарим тэды хүдэлмэри һүүлэй үедэ ябуулжа байна гэжэ бюро тэмдэглээ. Залуу хоёр коммунистнууд комсомолой дунда хүдэлмэри ябуулха партийна даабари абанхай. Хүдэлмэри эмхидхэн ябуулха хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлэгдэнэ.

Тиигэбэшье колхозой комсомолой организациин ажал ябуулгые һайн гэжэ сэгнэлтэ үгэмөөр бэшэ гэжэ эндэ элирхэйлэгдээ. Тус ажахы залуушуулаар яһала олон. Гэбэшье оройдоо дүшэ хүрэхэгүй комсомолшуудтай. Тэрэ мүртөө тэдэнэй олонхинь жэжэ божо хүдэлмэри хээд лэ ябадаг. Үйлэдбэриин хэрэгтэ, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлгүйгөөр хандана.

Эдэ дутагдалнууд юун дээрэһээ ушарнаб гэхэдэ, колхозой партийна организаци комсомолойнгоо организацие хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ, энэ асуудалые үдэр бүриингөө анхарал доро абажа шадаагүй байна. Өөрынгөө ерээдүйн дайшалхы халаан болохо комсомол үетэндэ иимэээр хандажа болоолтой аал? Энээнэйнгээ түлөө колхозой пратбюрогой секретарь шангаар зэмэлүүлээ.

ТЭБХЭР ХОЁР жэлэй саада тээ һэн. Тиихэдэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлдэлгэ республика доторнай үргэн дэлисэтэйгээр ябажа байба. Һунгалтын урда тээхи суглаан Мэлын хүдөөгэй соёлой байшанда зарлагдаа һэн. Эндэхи совхозой үнинэй хүдэлмэришэдэй нэгэн үгэ абажа, ендэр дээрэ гараад:

— Республикын Верховно Соведэй депутадта кандидадые өөһэдынгөө дундаһаа дэбжүүлхэ хуби заяан бидэндэ олдобо. Ринчин Сосоровна Шагжиева манай ажахын мал ажалда гушаад жэл соо ажаллажа ябана. Хүдэлмэринь хододоо урагшатай һайн — түсэбтэ даабарияа, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Совхозой ажалшадай дунда хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн болоһоор үнинэй. Тиимэһээ Ринчин Сосоровна Шагжиевае республикын Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ дурадхал оруулнаб, — гээд хэлэхэлээрнь, соёлой байшанда суглараашад нэрьемэ альга ташалгаар уттаа.

Тиигээдшье эндэ суглараашад хойно-хойноһоон бодожо: «Зүб даа. Ринчин бэрхэ малшан гэжэ суурхаһаар үнинэй. Зүб лэ хэлэбэш: дэбжүүлхэл гэһэн шиидхэбэри абая» гээд энэ дурадхалыень нэгэн дуугаар дэмжээ бэлэй. Һунгалтын үдэр нютагайнь хүн зон тэрэнэй түлөө, нэгэ хүн шэнгеэр дуугаа үгэһэн байгаа.

Энэ суглаанай һүүлээр Ринчин Сосоровнагай ажалладаг гүүртэдэ ошожо, ажал хэрэгтэйнь танилсаа, һониноо яһала хөөрэлдөө һэмди. Урдань нэгэтэшье уулзаагүй, танихагүй хүн Ринчин Сосоровнае харамсаараа ажалша хүн гээд гансата ойлгохо. Хабарай хагсуу һалхинда үлеэгдэжэ, хүрин улаан шарайтай болошоһон, урдаһаань харахада, ульгам налгай зантай, бага зэргэ энеэбхилэн татаад хараха. Харахада наһажаал болошон шэнги аад, хүнгэн солбон, хүхюутэйхэноор хөөрэхэ. Өөрынгөө ажал тухай олон юумэ хэлэхэ дурагүйшэг. «Хүндэл адли хүдэлөөд ябанаб даа. Үлүү болошоһон юумэмни үгы даа» гээд гэнтэ абяагүй болошоно. Сайгаа уужа, энэ тэрэ юумэн тухай дуугаралсажа һуутараа, «Үгы энэмнай иимэ байха ёһотойл» гээд лаблаад орхихо юм. Суггаа хүдэлдэг нүхэд тухайгаа, түрэл нютагайнгаа бэрхэ малшад тухай тодорхойгоор хөөрэбэ.

...Ринчин Сосоровна Шагжиевагай хамтын мал ажалда хүдэлжэ эхилһээр ерэхэ намар гушан жэл болохонь. Малшан болоһоор лэ бүхы нюусыень гансата ойлгожо, дүй дүршэлтэй болошоо гэжэ хэлэхын аргагүй. Гушан жэлэй турша соо олон ондоо бэрхэшээлнүүдшье дайралдаа, ядалдахашье сал ушараа. Теэд урагшаа һаназтай, олоной хэрэгэй түлөө бүхы хаба шадалаараа оролдожо ябадаг энэ нүхэр дайралдаһан бэрхэшээлнүүдые заатагүй дабажа гарадаг байгаа. Он жэлэй ошохо бүри дүй дүршэлтэй болоогдоо.

Гушан жэлэй туршада һаалишанааршье, мал адуулагшааршье ажаллаа. Үнгэрһэн энэ гушан жэлэй туршада Ринчин Сосоровна хэды мянган килограмм һү һаагааб? Хэды олон тугал хүлеэн абажа, томо болгохын тула «унтаха нойргүй» шахуу ажаллаа хаб? Тэрэнэй харууһалһан ухэрнүүдые гүрэндэ худалдахада, хэды мянган центнер мяхан гараа гээшэб? Үшөө дахин хэды, хэды... Тоолохо болоо һаа, нилээд олон һууритай тоонууд гаража болохо байха...

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ГУШАДАХИ НАЖАР

Ринчин Сосоровна түрэл нютагайнгаа хүн зоной этигэл найдабарие гүйсэд харюулмаар ажаллажа ябана. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлдэ урагшатай һайнаар хүдэлжэ гараа. 1972 ондо тэрэнэй ажалладаг гүүртэдэ нэгэшье ухэр гарза хоролтодо ороогүй. Гүүртынь 100 толгой үнеэн бүриһөө нёдондо 92 тугал аһажа, бултадаа томо болгогдоо. Убэл, зунай үедэ тугалнуудай шэгнүүрые дээшэлүүлхэ түсэб, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа. Тиигэжэ тугалнуудые эхэтэйнь суг бэлшээжэ түлжүүлдэг гүүртэнүүдэй малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа, бүхы аймаг доторoo нэгэдэхи һуури эзэлһэн байха юм. Тиимэһээл КПСС-эй райком, аймагай Соведэй гүйсэдком Ринчин Шагжиевада «Аймагай 1972 оной эрхим мал адуулагша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгожо, аймагай газетын Хүндэлэлэй самбарта гаргаһан байгаа бшуу.

СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой малшад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон юм. Ринчин Сосоровна энэ мүрысөөндэ оролсохо зуураа бүри дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан байна. «Гүүртынгээ бүхы малые гээлтэ хоролтогүйгөөр ондо оруулжа, жэл соо үнеэн бүриһөө тугал абаха. Тугал бүхэнэй шэгнүүрые үбэлэй һаранuудта сүүдхэ бүри 520 граммаар, зунай сагта — 870 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ» гээд нүхэр Шагжиевагай гүүртын малшадай уялга соонь хэлэгдэнхэй.

—Хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө Ринчин Сосоровна, тэрэнэй нүхэд эршэтэй һайнаар ажаллажа байна. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын хэды хүндэ байбашье һаань, энэ гүүртын мал нэгэшье толгой хоролтогүй ондо оруулагдаа. Гүүртэдэнь абтаһан бүхы тугалнууд жэгдэ һайнаар томо болгогдожо байна, — гээд совхозой директор Ринчин Лобанович Бандеев омог дорюунаар хөөрэнэ.

Ринчин Сосоровнагай гүүртын мал мүнөө холын түнга ногоотой бэлшээридэ гаргагданхай. Эгээл энэ үедэ бүхы малаа һайнаар таргалуулжа, тугалнуудай шэгнүүрые ехээр нэмээхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ байнхай.

Республикын Верховно Соведэй депутат Р. С. Шагжиева ажалайнгаа баян дүй дүршэлые залуу үетэндэ дамжуулан үгэхые оролдожо ябадаг юм. Тэрэнэй Маша басаган хоёр жэлэй саада тээ дунда һургуули дүүргээд, эжытэйгээ хамта хүдэлжэ, мал ажалай нюусые шудалжа ябана. Тиихэдэ наймаан жэлэй һургуули дүүргэһэн Т. Дугарова тэрэнэй гүүртэдэ хүдэлнэ. Эдэ хоёр залуу басагадай ойлгоогүй юумыень хэлэжэ, мэдээгүй юумыень заажа үгэхые, шадаагүй юумэндэнь заабол туһалхые Ринчин Сосоровна хүсэжэ ябадаг һайн һайхан зан абаритай юм.

Гушадахи нажар... Ринчин Сосоровна энэ жэл гушадахяа ухэрнүүдээ туужа, холын бэлшээридэ гараба. Совхозой суута малшадай нэгэн, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Р. С. Шигжиевагай түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы ондо абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, бүри ехэ үрэ дүн туйлаха байһандань этигэнэбди.

Б. ВАНЧИКОВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мал адуулагша Ринчин Сосоровна Шагжиева.
И. ОЧИРОВАЙ фото.
Захааминай аймаг.

УЛААН ТУГААР ШАГНАГДАБА

Ивалгын ой модоной ажахын коллектив түсэб даабаряа һара бүри үлүүлэн дүүргэжэ байдаг. Тус коллектив байгша оной хабар 5,4 гектар газарта модо һуулгаһан, үмхиржэ муудаһан 12 мянган кубометр модо отолжо, түрүүшын хахад жэлэй даабари үлүүлэн дүүргэһэн юм. Эдэнэр ой модоной ажахынуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, Буряадай АССР-эй ой модоной ажахын министерствын дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар абаба.

Энэ түрүү ажахыда даабаряа дүүргэдэггүй хүн гэжэ үгы юм. Жолоошод В. В. Савин, Т. И. Рябов, экскаваторай машинист Н. А. Еманаков гэгшэд үдэр бүриингөө даабари 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ байдаг. Эдэнэй оролдолго шадабариһаа боложо, һара бүриин даабари үлүүлэн дүүргэгдэнэ бшуу.

Д. БАЛДАНОВ.

МАЛШАД урагшатай

Хориин аймагай «Георгиевский» совхозой малшад гүрэндэ һү, мяха, ноохо худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб, даабарие холо үлүүлэн дүүргэжэ, КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй ойн баярай Хүндэлэлэй грамотада хүртэбэ. Тус ажахын малшад гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө 137 процент, һү — 127, нооһо—386 процент дүүргэжэ шадаа.

Энэ хугасаада Хэжэнгын аймагай Загаһатын, «50 лет Октября» Хэжэнгын, Яруунын аймагай Нарһатын, «Юбилейный» совхозуудай малшад габшагай бэрхээр ажаллажа хараалһан ажалаа амжалтатайгаар дүүргэбэ.

С. ХАЛТУЕВ.

Петр Байронов Улаан-Үдын Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй инструментальна цехтэ фрезеровщигоор ажаллана. Совет Армида алба хэхынгээ урда тээ эндэ хүдэлжэ эхилһэн юм. Албаяа дүүргэд, түрэл заводтоо бусаһан байна. Петр Байронов дээдэ шатын мэргэжэлтэ болонхой. Үдэр бүриин даабарие хододоо. 120—130 процент дүүргэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Петр Байронов ажалдаа.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫН ТУЙЛАЛТАНУУДАЙ ВЫСТАВКЫН ГЛАВНА КОМИТЕДЭЙ

ТОГТООЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй АЙМАГ. АЖАХЫНУУД БОЛОН ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛЫЕ 1973 ОНОЙ СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫН ТУЙЛАЛТАНУУДАЙ ВЫСТАВКЭДЭ ХАБААДАГШААР БАТАЛХА БА ШАГНАХА ТУХАЙ

1972 ондо хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ амжалта туйлаһа найнь ба «СССР-эй ВДНХ-гай 1973—1975 онуудай г... рим ба дүнгүүдые» дүүргэһэнэйнь түлөө СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудай выставкын Главна комите... иигэжэ тогтообо:

Выставкын дипломууд болон медальнуудаар шагнаха:

БАУНТЫН АЙМАГҺАА

Алтан медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Емельянов Яков Михайловичые — Баунтын коопзверопромхозой ангуушан, **Молоков** Жамсо Ивановичые — «Заветы Ленина» колхозой орошон.

Бронзо медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Домальчук Тихон Степановичые — Баунтын коопзверопромхозой ангуушан, **Бондаренко** Николай Павловичые — Баунтын коопзверопромхозой ангуушан, **Фил...** Дмитрий Васильевичые — Баунтын коопзверопромхозой ангуушан, **Смирнов** Владимир Львовичые — Баунтын коопзверопромхозой ангуушан, **Августяков** Павел Фёдоровичые — Баунтын коопзверопромхозой ангуушан, **Ля...чи** Анна Петровнае — Баунтын коопзверопромхозой ... үсхэбэрилэгшэ, **Каратаева** Валентина Васильевнае — Баунтын коопзверопромхозой ан үсхэбэрилэгшэ, **Ти...** Геннадий Ивановичые — Багдаринай Госпромхозой ангуушан, **Чернов** Николай Михайловичые — Багдаринай Госпромхозой ангуушан, **Наливаев** Борис Павловичые — «Путь к коммунизму» колхозой малшан, **Карепан...** Елена Алексеевнае — «Заветы Ленина» колхозой тугалшан, **Ринчинов** Балдан-Цырен Бальжировичые — «Ра... свет» колхозой адуушан.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГҺАА

Хүндэлэлэй дипломоор ба «Москвич-408» автомобил...

Цырендоржиева Дулма Жамбаловнае — Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

Мүнгэн медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Цырендоржиева Долгоржап Доржиевнае — Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой тугалшан, **Кондаков** Ана... лий Александровичые — Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малшан, **Рябов** Григорий Ивановичые — Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малшан, **Цыбикова** Ра... Лубсановнае — Сэлэнгын совхозой һаалишан, **Цаца...** Хандацу Жадамбаевнае — XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан, **Эрдынеев** Бадмажап Цыденович... — XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой малшан.

Бронзо медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Чагдуров Бальжинима Чагдуровичые — Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон, **Жапов** Доржи Ба...вичые — Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер, **Гылыков** Петр Лубсандоржиевичые — Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер, **Жапов** Даши-Дон... Жалсановичые — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой лугов..., **Запарин** Юрий Михайловичые — Сэлэнгын совхозой кукурузашан, **Жамбалов** Бимба Ринчиновичые — Сэлэнгын совхозой кукурузашан.

«ПТИЦЕПРОМ» ТРЕСТЬЭЭ

Гурбадахи шатын дипломоор ба «Электрон-205» телевизорээр

Улаан-Үдын шубуунай фабрикые.

Мүнгэн медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Арбутовская Анна Александровнае — шубуушан.

Бронзо медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Шафиров Семен Иосифовичые — шубуунай фабрикын директор, **Шамбулин** Александр Тимофеевичые — ...на ветврач, **Никифоров** Федот Герасимовичые — главна инженер, **Очиров** Даба Дымбрыловичые — главна бухгалтер, **Балыбердина** Анна Михайловнае — дальбараашан, **Беренгилова** Мария Силантьевнае — дальбараашан, **Плюснина** Татьяна Филипповнае — дальбараашан, ...кова Татьяна Родионовнае — шубуушан, **Кузнецова** Валентина Владимировнае — шубуушан, **Бутакова** В... Васильевнае — шубуушан, **Гордеева** Татьяна Семёновнае — шубуушан.

Гурбадахи шатын дипломоор ба «Электрон-205» телевизорээр

Сотниковско шубуунай фабрикые.

Мүнгэн медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Агапитова Елизавета Пантелеймоновнае — шубуушан, **Афанасьева** Евдокия Георгиевнае—Шубуушан.

Бронзо медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Дорофеев Николай Николаевичые — шубуунай фабрикын директор, **Белых** Константин Иннокентьевичые — главна зоотехник, **Котлыков** Василий Иннокентьевичые — главна инженер, **Соколов** Артур Яковлевичые — главна ветврач, **Лычковская** Анна Васильевнае — шубуушан, **Савельева** Прасковья Иннокентьевнае—шубуушан, ...мова Полина Васильевнае — шубуушан, **Крюкова** ... Леонидовнае—шубуушан, **Кузнецова** Анна Михайловнае —шубуушан, **Кожевникова** Мария Герасимовнае—шубуушан, **Черных** Ирина Афанасьевнае—шубуушан, **Ду...на** Александра Николаевнае—дальбараашан, **Сив...** Августа Николаевнае — дальбараашан, **Глотова** ... Ивановнае—дальбараашан, **Макеева** Мария Алексеевнае — дальбараашан, **Суворова** Валентина Павловнае — дальбараашан, **Бельская** Феоктиста Семёновнае — дальбараашан, **Шавалиева** Зинаида Ермолаевнае — дальбараашан.

Хоёрдохи шатын дипломоор ба библиотекын номуудай суглуулбаряар

Улаан-Үдын ИПС-ые.

Мүнгэн медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Демина Луиза Федоровнае—директор.

Бронзо медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Византийская Людмила Николаевнае — ахалагша техник.

Нэгэдэхи шатын дипломоор ба хүгжэмэй инструментнүүдээр болон пианинаар

Мухар-Шэбэрэй ИПС-ые.

Мүнгэн медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Рещикова Августа Иннокентьевнае—директор.

Бронзо медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Сапунова Вера Александровнае—ахалагша зоотехник.

***

Хоёрдохи шатын дипломоор

Сэлэнгын аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлые

Мүнгэн медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Балданов Цыретор Лобановичые—эрхилэгшэ

Бронзо медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Кречетов Дмитрий Андреевичые—главна инженер, ...**пунов** Иван Савватеевичые — заһабарилгын мастерскойн дархан, **Метешов** Петр Иннокентьевичые — газоэлектросгагнууршан, **Зверев** Леонид Алексеевичые — экскаваторщик.

Мүн энээнһээ гадна 1973 оной СССР-эй ВДНХ-дэ хабаадагшаар 2 фермэ ба ажалай 73 түрүүшүүл батлагдаба.

ЗАҺАБАРИ

Газетын июлиин 24-нэй номерто тунхаглагдаһан, «Арадай гэгээрэл тухай ССР Союзай ба союзна республикануудай хуули гаргаха гол дүримүүдэй» 26-дахи статьяе иигэжэ уншаха:

Статья 26. Хүдэлмэрилдэг залуушуулда зорюулагдаһан юрэнхы һуралсалай дунда һургуулинууд.

Арадай ажахын элдэб һалбаринуудта ажалладаг, дунда һургуулигүй хүнүүдтэ зорюулагдаһан юрэнхы һуралсалай үдэшын (х...) дунда һургуулинууд, ... һургуулинууд эмхид...

Предприятинууд, э... гаанууд ба органи... хүдэлмэрилдэг залу... үдэшын һургуул... хабаадуулха, хүдэ... ралсалтай тааруулх... ла, эдэ һургуулинуу... гүйгөөр хүдэлхынь, һ... дай номоо үзэхынь ту... тай һайн эрхэ байдал ... ха уялгатай.

МИНИИ БЭЛЭГ

Совхозоймнай механизаторнууд, малшад, шубуушад юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы удха шанартай гурбадахи жэлдэ бэелүүлхээр хараалагдаһан түсэб, абаһан уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй, эршэтэй шангаар хүдэлжэ байна. Малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ би эдэбхитэй хабаадалсахадаа, 200 толгой нарай тугал профилакторидо түлжүүлжэ, томо болгохоб гэһэн тусхай социалис уялга абаа һэм. Тэрэнээ би нэгэ һараар урид бэелүүлжэ шадаһандаа баяртайб. Ажалаймни энэ амжалта түрэл республикымнай тогтоһоор 50 жэлэй ойн ехэ һайн үдэртэ зорюулагдаһан бэлэг болоо гээшэ.

Манай республикын байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, гүрэн түрэмнай Буряадай АССР-ые Октябриин Революциин орденоор шагнаба. Энэ айхабтар ехэ нэрэ хүндын хэрэг. Энэ үндэр шагналда харюу болгон, ажалай бүри ехэ амжалта туйлаха гэһэн эрмэлзэл түрэнэ. Энэ харюусалгатай зорилгодо хүрэхэ байһандаа элирхэйб.

Б. БАЗАРСАДАЕВА,
Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой тугалшан, КПСС-эй райкомой гэшүүн.

МЭРГЭЖЭЛТЭД ДУРАДХАНА

КУКУРУЗА, КУУЗИКУ ҺАЙНААР УРГУУЛХА

Байгша ондо республикадамнай 52 мянга гаран гектарта кукуруза, 8289 гектар дээрэ куузику таригданхай

Ниитын адууһа малые шэмэтэ тэжээлээр хангаха хэрэгтэ кукуруза болон куузику гол һуури эзэлнэ. Эдэ ургамалнуудай ургаса нэн түрүүн һайнаар харууһалһанһаа болодог. Илангаяа үнгэрэгшэ хабартаа хүйтэншэг байжа, эдэ ургамалнуудай гараса аалидуулһан, тарилгыень буртаг ногоон даража захалһан байна.

Олохон ажахынуудта кукурузын тарилга хэдэн удаа борнойлогдоо. Мүнөө үедэ эдэ ургамалнуудай зурууд хоорондохиие элдүүрилхэ эгээн зохид саг ерэнхэй.

Кукурузын тарилгын зурууд боложо харагдахалаар лэ, 4—5 набшанатай болоод байхадань түрүүшын элдүүрилгэ культиватораар хэдэг. Энэ элдүүрилгэ 10—12 сантиметр гүнзэгыгөөр хэгдэдэг. Удаадахи иимэ элдүүрилгэнь гүйхэнөөр, ургамалай үндэһэ гэмтээхэгүйгөөр хэгдэдэг. Зундаа иимэ зурууд хоорондохи элдүүрилгые адагынь 2—3 дахин хэхэдэ һайн.

Мүн куузикугай эшэнүүдэй зурууд боложо обёорогдоходонь лэ иимэ элдүүрилгэ хэгдэдэг гуримтай. Түрүүшын элдүүрилгэ ута урһуугшань хэгдэнэ. Ургамалай нялха эшэнүүд жэжэхэнүүд байдаг. Тиимэһээ тэрэниие шоройгоор даражархихагүйн тула культиваторта дискнүүд тодхогдодог. Энээнэй удаа хүндэлөөшэнь элдүүрилжэ захалдаг юм. Тиихэдээ культиваторай һабарнууд 40—45 сантиметр үргэнөөр элдүүрилхээр тодхогдоно. Ургамалнуудай хажуугаар лэ 15—20 сантиметр зай үлөөгдэдэг.

Куузикугай 3—4 набшаһатай болоходонь шэнгэрүүлжэ эхилдэг. Энэ хүдэлмэри гараар хэгдэдэг юм. Уурхай бүхэндэ нэгэ ургамал үлөөгдэнэ. Рассадаар һуулгагдаһан байбал, ургамалые элдэб хоротонһоо хамгаалха, зурууд хоорондохи элдүүрилгэ хэхэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Тэжээлэй ургамалнуудые буртаг ногоонһоо мүн химическэ аргаар хамгаалжа болохо. Жэшээнь, кукурузын тарилгада бутилово эфир гү, али 2,4Д гэжэ аминна дабһа хэрэглэхэдэ зохид. Иимэ хороор нэгэ жэлэй буртаг ногоо усадхажа болохо юм. Энэ арга кукурузые севообородой полидо тарихада хэрэглэдэг гээшэ. Хэрбээ тэрэниие жэл бүри нэгэ газарта таридаг байбал, гектар бүридэ 4—6 килограмм хүртэхөөр симазин, отразин хэрэглэгдэдэг. Иимэ гербицид хуурай, һалхигүй сагта сасаха гуримтай. Энэ ушарта буртаг ногооной 50—90 процентнь хосордог юм.

Кукуруза болон корнеплодуудай баян ургаса абахын тула үтэгжүүлгэ нэмэжэ оруулдаг байна. Илангаяа үтэгжүүлэгдээгүй газарта таригдаһан ургамалда нэмэлтэ тэжээл хэрэгтэй. Кукурузын, куузику болон турнепсын нялха эшэнүүдтэ азот, фосфор ехэ хэрэгтэй болодог. Иимэ нэмэлтэ үтэгжүүлгэ, шадаал һаа, эртэ, зурууд хоорондохи түрүүшын элдүүрилгэ хэжэ байхадаа оруулдаг.

Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станцида хэгдэһэн шэнжэлгын ёһоор кукурузын 4—5 набшаһатай болоод байхада, гектарай 45 килограмм хүсэтэ зүйлтэй минеральна үтэгжүүлгэ (энэнь гектарай 130 килограмм аммиачна селитра, гектарай 1 центнер хоёрлоһон суперфосфат, 1 центнер калийна дабһан) оруулхада набша намаагайнь ургаса 40—60 процентээр дээшэлһэн байха юм. Мүн нэмэлтэ тэжээл болгон аммиачна уһа хэрэглэжэ болохо. Хуурай үтэгжүүлгэнүүд КРН-4,2 түхэлэй культиватораар, шэнгэниинь — ГАН-8 гү, али культиваторта таарyулагдаһан түхеэрэлгээр оруулхада зохид.

Хура бороо бага ородог манай республикын эрхэ байдалда тэжээлэй эдэ ургамалнуудые һайнаар ургуулхын тула уһалха хэрэгтэй. Эдэ ургамалнууд уһалагдадаг лэ газарта эгээн баян ургаса үгэдэг байна. Илангаяа уһа сасадаг машинануудаар ундалуулхада угаа зохид.

Зарим хүнүүд газараа тарилгын урда тээ уһалһанаараа һанаагаа амаршадаг. Энэ тон буруу. Ургамалай ургажа байха үедэ 2—3 дахин уһалха хэрэгтэй. Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станцида хэгдэһэн шэнжэлэлгын ёһоор кукурузые тарихынгаа урда тээ, мүн ургажа байха үедэнь нэгэн дахин уһалхада ургасань 1,9 дахин дээшэлдэг, гурба удаа ундалуулхада 3,2 дахин дээшэлдэг байна. Оло дахин уһалха бүри ургасань дээшэлдэг гэжэ элишэлэгдээ.

Ямар хэмжээтэйгээр уһалха байһаниинь газарай хүрьһэнэй шанарһаа болодог. Шииг барисагүй хүнгэн, хүнгэншэг хүрьһэтэй газарта гектар бүридэ 350—400 кубометр уһа хүртэхөөр ундалуулдаг. Зүгөөр тэрэниие гектарай 500 кубометрһээ үлүүдүүлжэ болохогүй. Энээнһээ ехэ болоо һаа, ургасада тодхор хүргэжэшье магад, тэрэ саанаа үлүү гаргаша хэгдэхэ ха юм.

Куузику һайнаар ургуулха гэбэл, заатагүй уһалха байна. Республикын олонхи аймагуудта тэрэниие уһалангүй ургуулхань бэрхэтэй. Юуб гэхэдэ, энэ ургамалда саг үргэлжэ 65—75 процент шиигтэй хүрьһэн хэрэгтэй юм. «Шергинский» совхоздо, Хяагтын «Родина» колхоздо, бусад ажахынуудта куузикугай баян ургаса имагтал уһалһанай, агротехническэ эрилтэнүүдые наринаар баримталһанай ашаар туйладаг байна.

Л. ЕМЕЛЬЯНОВА,
Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин эрдэмтэ.

П. САПРЫКИН,
республикын Хүдөө ажахын министерствын главна агроном.

СССР-эй наймадахи зарлалай Верховно Совeдэй зургаадахи сесси

ГҮРЭНЭЙ НОТАРИАТ ТУХАЙ

Совет Социалис Республикануудай Союзай

Х У У Л И

БҮЛЭГ I.

Юрэнхы дүримүүд

Статья 1. Гүрэнэй нотариадай зорилгонууд:

Социалис зөөри, эрхэтэдэй, гүрэнэй эмхи зургаануудай, предприятинууд болон организацинуудай, колхозуудай, кооперативна бусад эмхинүүдэй, ниитын организацинуудай эрхые, хуулита аша туһые хамгаалха, социалис хуули ёһонуудые, хуулита журам гуримые бэхижүүлхэ, договорнуудые, бусад хэлсээнүүдые зүбөөр, мүн соонь үнэмшэлжэ байһанай аргаар, угай захяа тушаа эрхэнүүдые бэелүүлхэ, гүйсэдхэмжын бэшэгүүдые ба бусад нотариальна хэрэг бүтээхэ аргаар хуули эбдэхэ ябадалые уридшалан [illegible]айсуулха ябадал Гүрэнэй нотариадай зорилгонууд болоно.

Статья 2. Гүрэнэй нотариат тухай ССР Союзай, союзна республикануудай хуулинууд.

Гүрэнэй нотариат тухай ССР Союзай, союзна республикануудай хуулинууд энэ хуулиһаа, энэ хуулиин үндэһөөр ССР Союзай гаргаһан бусад тогтоолнуудһаа, мүн союзна республикануудай гүрэнэй нотариат тухай хуулинуудһаа, хуулита бусад документнүүдһээ бүридэнэ.

Статья 3. Нотариальна хэрэг эрхилдэг органууд, тушаалта нюурнууд.

СССР дотор нотариальна хэрэг эрхилхын тула Гүрэнэй нотариальна конторонууд эмхидхэгдэнэ.

Союзна, автономито республикануудай түб хотодо, хизаарнуудай, областьнуудай түбтэ Гүрэнэй нотариальна конторонуудай нэгэн Гүрэнэй нэгэдэхи нотариальна конторо болгогдон байгуулагдана. Тэрэ хадаа ССР Союзай, союзна республикануудай хуулинуудтай зохилдуулан, эгээн орёо нотариальна хэрэг эрхилхэ болон бусад үүргэ дүүргэхэ уялгатай юм.

Гүрэнэй нотариальна нэгэ конторын байгуулагдаһан союзна, автономито республикануудай түб хотодо, хизаарай, областьнуудай түбтэ тэрэ хадаа Гүрэнэй нэгэдэхи нотариальна конторо болохо байна.

Гүрэнэй нотариальна конторонуудта нотариальна хэрэгүүдые гүрэнэй нотариусууд (гүрэнэй ахалагша нотариусууд, гүрэнэй ахалагша нотариусуудай орлогшонор, гүрэнэй нотариусууд) дүүргэнэ.

Гүрэнэй нотариальна конторогүй һуурин газарнуудта энэ хуулияар, мүн союзна республикануудай хуулияар хараалагдаһан нотариальна хэрэгүүдые ажалшадай депутадуудай городуудай, поселогуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд бэелүүлнэ. Нютагай эрхэ байдалые хараада абан, нотариальна хэрэгүүдые бэелүүлхэ уялга союзна республикануудай хуулияар мүн ажалшадай депутадуудай районуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ даалгагдажа болохо юм.

Ажалшадай депутадуудай городуудай, поселогуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй нотариальна хэрэг эрхилхэ тушаалта нюурнууд союзна республикануудай хуулияар тогтоогдохо байна.

Хилын саана нотариальна хэрэг эрхилхэ ябадал ССР Союзай консульска эмхи зургаануудта даалгагдана. Нотариальна хэрэг эрхилхэ консульствонуудай тушаалта нюурнууд ССР Союзай консульска уставаар томилогдоно.

Нотариальна талаараа гэршэлэгдэһэн документнүүд болохо угай захяа болон үнэмшэлгэнүүдые баталха энэ хуулиин 13-дахи статья дотор заагдаһан тушаалта нюурнуудаар хэгдэжэ болохо байна.

Статья 4. Гүрэнэй нотариадай хүтэлбэри.

Гүрэнэй нотариадай хүтэлбэри СССР-эй Министрнүүдэй Соведээр, союзна, автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдээр, ажалшадай депутадуудай хизаарнуудай, областьнуудай, округой, районуудай, городуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, СССР-эй Юстициин министерствээр, союзна, автономито республикануудай Юстициин министерствэнүүдээр, тэрэшэлэн ССР Союзай, союзна болон автономито республикануудай хуулияар хараалагдаһан гүрэнэй бусад органуудаар бэелүүлэгдэнэ.

Статья 5. Гүрэнэй нотариусые тушаалдань томилхо ба тушаалһаань сүлөөлгэ.

Гүрэнэй нотариусай тушаалда юридическэ дээдэ эрдэмтэй эрхэтэд томилогдоно. Союзна республикануудай хуулияар хараалагдаһан зарим ушарта гүрэнэй нотариусай тушаалда юридическэ дээдэ эрдэмгүй хүнүүдшье томилогдожо болохо байна.

Гүрэнэй нотариусуудые тушаалдань томилхо, тушаалһаань сүлөөлхэ гурим ССР Союзай, союзна республикануудай хуулияар тогтоогдоно.

Гүрэнэй нотариусууд бусад эмхи зургаануудта, организацинуудта, предприятинуудта алба хэхэ ёһогүй. Имагтал багшалдаг гү, али эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэри хэдэг гүрэнэй нотариусуудта энэ талаар хүнгэлэлтэ хэгдэжэ болохо юм.

Статья 6. Хүсэндөө байһан хуулиин үндэһөөр нотариальна хэрэг бүтээлгэ.

Нотариальна хэрэг бэелүүлдэг гүрэнэй нотариусууд, бусад тушаалта нюурнууд ажал ябуулгадаа СССР-эй, союзна, автономито республикануудай хуулинуудые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, союзна, автономито республикануудай Верховно Соведүүдэй Президиумүүдэй Указуудай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, союзна, автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй тогтоолнууд болон захиралтануудые, министерствын захиралта болон инструкцинуудые хүтэлбэри болгоно, мүн түлөөлэлгынь зэргээр гүрэнэй засагай органуудай, гүрэнэй хүтэлбэриин органуудай тунхаглаһан бусад документнүүдые хүтэлбэри болгохо.

Статья 7. Нотариальна хэрэг бүтээлгын нюусые сахилга.

Нотариальна хэрэг бэелүүлдэг гүрэнэй нотариусууд, бусад тушаалта нюурнууд нотариальна хэрэг бэелүүлгын нюусые сахиха уялгатай.

Нотариальна хэрэг бэелүүлһэн тухай справканууд, бусад документнүүд өөһэдынь даалгабаряар гү, али өөһэд тушаань нотариальна хэрэг бэелүүлэгдэһэн эрхэтэдтэ, гүрэнэй эмхи зургаануудта, предприятинууд болон организацинуудта, колхозуудта, кооперативна бусад эмхинүүдтэ, ниитын организацинуудта үгтэхэ юм.

Сүүд, прокуратура болон мүрдэлгын органуудай эрилтээр нотариальна хэрэг бэелүүлһэн тухай справканууд, документнүүд тэдэнэй мүрдэжэ байһан уголовно, гражданска хэрэгүүдтэй холбоотой байгаал һаань, үгтэхэ байна.

Угай захяа тухай справканууд угай захяа үгэһэн хүнэй үхэһэн хойно үгтэхэ байна.

Нотариальна хэрэг бэелүүлгын нюусые сахиха тухай гурим болбол албата уялгаяа дүүргэжэ байхадань, нотариальна хэрэг бэелүүлгэ тухай мэдээжэ болоһон нюурнуудта мүн лэ хабаатай юм.

Энэ статьягай нэгэдэхи, табадахи хубинуудта заагдаһан нюурнууд нотариальна хэрэг бэелүүлгын нюусын гурим эбдэлгэдэ гэмтэй байбал, ССР Союзай, союзна республикануудай хуулинуудаар тогтоогдоһон гуримай ёһоор харюусалга дааха болоно.

Статья 8. Эрхээ эдэлхэдэнь, хуулита аша туһыень хамгаалгада эрхэтэдтэ, эмхи зургаануудта, предприятинууд болон организацинуудта туһаламжа хүргэлгэ.

Эрхээ эдэлхэ ябадалдань, хуулита аша туһыень хамгаалгада эрхэтэдтэ, гүрэнэй эмхи зургаануудта, предприятинууд болон организацинуудта, колхозуудта, кооперативна бусад эмхинүүдтэ, ниитын организацинуудта нотариальна хэрэг бэелүүлдэг гүрэнэй нотариусууд, тушаалта бусад нюурнууд туһалха уялгатай, хуули мэдэхэгүй ябадал, мүн бусад иимэшүү ушарые буруугаар хэрэглэхэгүйн тула тэдэндэ эрхэ ба уялгануудыень ойлгуулжа үгэхэ, нотариальна хэрэг бэелүүлһэнэй хойшолонгууд тухай һэргылжэ байха уялгатай.

Шухала ушарта нотариальна хэрэг бэелүүлдэг гүрэнэй нотариусууд, тушаалта бусад нюурнууд нотариальна хэрэг бэелүүлхэ гэжэ хандаһан эрхэтэдтэ, гүрэнэй эмхи зургаануудта, предприятинууд болон организацинуудта, колхозууд болон кооперативна бусад эмхинүүдтэ, ниитын организацинуудта хэлсээнэй, мэдүүлгэнүүдэй проектнүүдые зохёожо үгэхэ, документнүүдһээ буулгабари хэхэ, тэдэнһээ хэһэгүүдыень буулгажа үгэхэ, тэрэшэлэн нотариальна хэрэг бэелүүлхэ асуудалнуудые ойлгуулжа үгэхэ ёһотой.

Статья 9. Нотариальна хэрэг эрхилхэ хэлэн.

Гүрэнэй нотариальна конторонуудта, ажалшадай депутадуудай, городуудай, поселогуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ нотариальна хэрэг эрхилэлгэ союзна, автономито республика, автономито область, национальна округуудта хүсэндөө байһан хуулиин ёһоор сүүдэй бэелүүлэгдэдэг хэлэн дээрэ ябуулагдана.

ССР Союзай консульска эмхи зургаануудта нотариальна хэрэг эрхилэлгэ ССР Союзай консульска эмхи зургаануудай хэрэг эрхилдэг хэлэн дээрэ бэелүүлэгдэнэ.

Хэрбээ нотариальна хэрэг бэелүүлхэ гэжэ хандаһан хүнэй ямар хэлэн дээрэ хэрэг ябуулагдадаг бэ гэжэ мэдэхэгүй байгаа һаань, бэшэгдэхэ документнүүдэй найруулгые нотариальна хэрэг бэелүүлдэг гүрэнэй нотариус гү, али гүрэнэй нотариуста, мүн тушаалта бусад нюурнуудта мэдээжэ оршуулагша гү, али нотариальна хэрэг бэелүүлдэг тушаалта нюур тэрээндэ оршуулжа үгэхэ ёһотой.

БҮЛЭГ II.

Гүрэнэй нотариальна конторонууд болон бусад органуудай бэелүүлдэг нотариальна хэрэгүүд

Статья 10. Гүрэнэй нотариальна конторонуудай бэелүүлдэг нотариальна хэрэгүүд.

Гүрэнэй нотариальна конторонууд иимэ нотариальна хэрэг бэелүүлнэ:

1. Хэлсээнүүдые (договорнууд, угай захянууд, үнэмшэлгэнүүд болон бусад) үнэмшэлнэ;
2. Угай зөөри хамгаалха хэмжээнүүдые абана;
3. Угай зөөри дамжуулан абаха эрхэ тухай үнэмшэлгэ үгэнэ;
4. Гэр бүлын хамтын зөөриһөө эрхэтэнэй хубиинь зөөриин эрхэ тухай үнэмшэлгэ үгэнэ;
5. Гэр байрые эзэнһээнь абаха ябадалда хорилто хэнэ:
6. Документнүүдэй буулгабариин, тэдэнһээ бэшэгдэжэ абтаһан хэһэгүүдэй зүб байһыень гэршэлнэ;
7. Документнүүд доро гар табилгын үнэн байһаниие гэршэлнэ;
8. Нэгэ хэлэнһээ нүгөөдэ хэлэн дээрэ оршуулагдаһан документнүүдэй зүб байһые гэршэлнэ;
9. Эрхэтэнэй амиды байһан тухай үнэмшэлгэ үгэнэ;
10. Али нэгэн тодорхой газарта эрхэтэнэй байһан тухай үнэмшэлнэ;
11. Фото-зураг дээрэ буулгагдаһан хүнэй нюурые эрхэтэнэй нюуртай адли гэжэ үнэмшэлнэ;
12. Документнүүдые харуулһанай саг үнэмшэлнэ;
13. Эрхэтэдэй, гүрэнэй эмхи зургаануудай, предприятинууд болон организацинуудай, колхозуудай, кооперативна бусад эмхинүүдэй, ниитын организацинуудай мэдүүлгэнүүдые бусад эрхэтэдтэ, гүрэнэй эмхи зургаануудта, предприятинууд болон организацинуудта, колхозуудта, кооперативна бусад эмхинүүдтэ, ниитын организацинуудта дамжуулан үгэнэ.
14. Мүнгэ зөөри, үнэтэй сэнтэй саарһа хадагаламжада абана.
15. Гүйсэдхэхы бэшэлгэ хэнэ;
16. Вексельнүүдые буруушаана.
17. Түлэлгын чегүүдые барюулна, чегүүдэй түлэгдөөгүй байһые гэршэлнэ.
18. Документнүүдые хадагаламжада абана;
19. Далайн уһа хэрэглэхэ тушаа буруушаалга хэнэ.

Мүн гүрэнэй нотариальна конторонуудта нотариальна бусад хэрэгүүдые бэелүүлхэ даабари ССР Союзай, союзна республикануудай хуулияар даалгагдажа болоно.

Статья 11. Ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй бэелүүлдэг нотариальна хэрэгүүд.

Гүрэнэй нотариальна конторогүй һуурин газарнуудта ажалшадай депутадуудай городуудай, поселогуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд иимэ нотариальна хэрэг бэелүүлнэ:

1. Угай захяа үнэмшэлнэ;
2. Хубиингаа гэр барихын тула газарай участок болзоргүйгөөр эдлэхэ тухай договорһоо, хилын саана байһан хогшол зөөридэ хабаатай хэлсээнһээ гү, али хилын саана бэелүүлэгдэхэ эрхэ тухай хэлсээнһээ бэшэ бусад хэлсээнүүдые (договорнууд, үнэмшэлгэнүүд болон бусад) батална:
3. Угай зөөри хамгаалха хэмжээнүүдые абана;
4. Документнүүдэй буулгабариин, тэдэнһээ бэшэгдэжэ абтаһан хэһэгүүдэй зүбыень гэршэлнэ;
5. Документ доро гар табигдаһанай зүбые гэршэлнэ;
6. Эрхэтэдэй, гүрэнэй эмхи зургаануудай, предприятинууд болон организацинуудай, колхозуудай, кооперативна бусад эмхинүүдэй, ниитын организацинуудай мэдүүлгэнүүдые бусад эрхэтэдтэ, гүрэнэй эмхи зургаануудта, предприятинууд болон организацинуудта, колхозуудта, кооперативна бусад эмхинүүдтэ, ниитын организацинуудта дамжуулан үгэнэ.

Союзна республикануудай хуулияар ажалшадай депутадуудай городуудай, посёлогуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ энэ хуулиин 10-дахи статьягай 5, 9, 10, 12, 15, 18, 19-дэхи пунктнуудаар хараалагдаһан нотариальна хэрэг бэелүүлгэ даалгагдажа болохо байна. Шухала ушарта союзна республикануудай хуулияар ажалшадай депутадуудай городуудай, поселогуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ энэ хуулиин 10-дахи статьягаар хараалагдаагүй бусад нотариальна хэрэг бэелүүлгэ даалгагдажа болохо байна.

Статья 12. ССР Союзай консульска эмхи зургаануудай бэелүүлхэ нотариальна хэрэгүүд.

ССР Союзай консульска эмхи зургаанууд иимэ нотариальна хэрэг бэелүүлнэ:

1. СССР-тэ байһан гэр байрые эзэнһээнь абаха ба ондоо хүндэ үгэхэ тухай договорһоо бэшэ хэлсээнүүдые (договорнууд, угай захяа, үнэмшэлгэ болон бусад) гэршэлнэ;
2. Угай зөөри хамгаалха хэмжээнүүдые абана;
3. Угай зөөри эдлэхэ эрхэ тухай үнэмшэлгэ үгэнэ;
4. Гэр бүлын хамтын зөөриһөө хубита зөөриин эрхэ тухай үнэмшэлгэ үгэнэ;
5. Документнүүдэй буулгабариин, тэдэнһээ бэшэгдэжэ абтаһан хэһэгүүдэй зүбые үнэмшэлнэ;
6. Документ доро гар табигдаһанай зүбые үнэмшэлнэ;
7. Нэгэ хэлэнһээ ондоо хэлэн дээрэ оршуулагдаһан документнүүдэй зүбые гэршэлнэ;
8. Эрхэтэнэй амиды байһан тухай үнэмшэлгэ үгэнэ;
9. Али нэгэн тодорхой газарта эрхэтэнэй байһан тухай үнэмшэлнэ;
10. Фото-зураг дээрэ буулгагдаһан нюурые эрхэтэнэй нюуртай адли гэжэ үнэмшэлнэ;
11. Документнүүдые харуулһанай саг үнэмшэлнэ;
12. Мүнгэ, үнэтэй сэнтэй саарһа хадагаламжада абана;
13. Гүйсэдхэхы бэшэлгэ хэнэ;
14. Документнүүдые хадагаламжада абана;
15. Гэршэлэлгые хангана;
16. Далайн уһа хэрэглэхэ тушаа буруушаалга хэнэ.

ССР Союзай консульска эмхи зургаануудай нотариальна бусад хэрэг бүтээлгэ ССР Союзай хуулияар хараалагдажа болохо байна.

Статья 13. Нотариальна талаараа үнэмшэлэгдэһэндэ адлидхагдаһан угай захяа болон үнэмшэлгэнүүдые тушаалта нюурнуудай гэршэлэлгэ.

Нотариальна талаараа гэршэлэгдэһэн документнүүдтэй иимэ угай захяа бэшэгүүд, үнэмшэлгэнүүд адлидхагдана:

больницануудта, бусад стационарна эмнэлгын, профилактическа эмхи зургаануудта, санаторинуудта эмнэлүүлэгдэжэ байһан гү, али үндэр наһатанай, инвалидуудай байшангуудта байдаг эрхэтэдэй угай захянууд. Эдэ захянууд эдэ больницануудай, эмнэлгын эмхи зургаануудай, санаторинуудай главна врачнуудаар, медицинын талаар тэдэнэй орлогшонороор гү, али дежурна врачнуудаар, тэрэшэлэн дурсагдаһан үндэр наһатанай, инвалидуудай байшангуудай директорнүүдээр, главна врачнуудаар гэршэлэгдэһэн байха ёһотой;

СССР-эй туг доро тамаржа ябаһан далайн суднанууд гү, али дотоодын тамаралгада ябаһан суднанууд дээрэ байһан эрхэтэдэй угай захяа. Энэ захяа эдэ суднануудай капитануудаар гэршэлэгдэһэн байха ёһотой;

бэдэрэлгын, арктическа болон энэндэ адли бусад экспедицинүүдтэ ябаһан эрхэтэдэй угай захяа. Эдэ захянууд эдэ экспедицинүүдэй начальнигуудаар гэршэлэгдэһэн байха ёһотой;

госпитальнуудта, санаторинуудта, сэрэгэй эмнэлгын бусад эмхи зургаануудта эмнүүлэгдэжэ байһан сэрэгэй албатанай, бусад хүнүүдэй угай захяа, үнэмшэлгэнүүд. Тэдэнэр эдэ госпитальнуудай, санаторинуудай, сэрэгэй эмнэлгын бусад эмхи зургаануудай начальнигуудаар, медицинын талаар тэдэнэй орлогшонороор, ахалагша ба дежурна врачнуудаар гэршэлэгдэһэн байха зэргэтэй;

сэрэгэй албатанай угай захяа, үнэмшэлгэнүүд, тиихэдэ нотариальна хэрэг бэелүүлхэ гүрэнэй нотариальна конторогүй, гүрэнэй нотариальна хэрэг бэелүүлхэ бусад органуудгүй сэрэгэй частьнуудай, соединенинүүдэй, эмхи зургаануудай, сэрэгэй һуралсалай газарай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай, тэдэнэй бүлын гэшүүдэй, сэрэгэй албатанай бүлын гэшүүдэй угай захяа болон үнэмшэлгэнүүд. Тэдэнэр эдэ частьнуудай, соединенинүүдэй, эмхи зургаануудай, һургуулинуудай командирнуудаар (начальнигуудаар) гэршэлэгдэһэн байха ёһотой;

эрхэ сүлөөгөө хаһалгын газарта байһан хүнүүдэй угай захяа, үнэмшэлгэнүүд. Тэдэнэр эрхэ сүлөө хаһалгын газарнуудай начальнигуудаар гэршэлэгдэһэн байха зэргэтэй.

Энэ статья дотор нэрлэгдэһэн тушаалта нюурнууд үнэмшэлэгдэһэн угай захянуудай нэгые угай захяа үгэһэн хүнэй саг үргэлжэ ажаһуудаг нютагай Гүрэнэй нотариальна контородо хадагаламжада удааруулангүй үгэхэ уялгатай.

Далайн суднануудай капитанууд үнэмшэлэгдэһэн угай захянуудай нэгые СССР-эй портнуудай начальнигта гү, али хариин портнуудтахи СССР-эй консулда үгэхэ уялгатай юм. Тэдэнэр угай захяа үгэгшын саг үргэлжэ ажаһуудаг нютагай гүрэнэй нотариальна конторэдо тэрэ угай захяаень хадагаламжада дамжуулха ёһотой.

Хэрбээ угай захяа үгэгшэ СССР-тэ саг үргэлжэ байдаг нютаггүй һаань гү, али нютагынь мэдэгдээгүй байгаа һаань, СССР-эй Юстициин министерствын зааһан Гүрэнэй али нэгэн нотариальна конторэдо угай захяа эльгээгдэнэ.

Гүрэнэй нотариус хадагаламжада ерэһэн угай захяагай хуулита байһыень шалгаха уялгатай, тиигээд хэрбээ тэрэниие хуулита бэшэ гэжэ элирүүлээ һаа, энээн тухай угай захяа үгэгшэдэ, мүн энэ захяаень үнэмшэлһэн тушаалта нюурта мэдээсэхэ зэргэтэй.

Энэ статья дотор заагдаһан тушаалта нюурнуудай зүгһөө угай захиануудые, үнэмшэлгэнүүдые гэршэлэлгэ энэ Хуулиин 6—8, 16, 20 статьянуудай эрилтэнүүдэй ёһоор СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтооһон гуримаар бэелүүлэгдэхэ ёһотой.

БҮЛЭГ III.

Нотариальна хэрэг эрхилхэ гол гуримууд

Статья 14. Нотариальна хэрэг эрхилхэ газар.

Нотариальна хэрэг бүтээлгэ СССР-эй бүхы газар дээрэ гүрэнэй алишье нотариальна контородо гү, али ажалшадай депутадуудай алишье Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ хэгдэжэ болоно. Тиихэдэ ССР Союзай, союзна республикануудай хуулияар нотариальна хэрэг бэелүүлхын тула гүрэнэй тусхай нотариальна конторо гү, али ажалшадай депутадуудай тусхай городуудай, посёлогуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитет заагдажа болоно.

Нотариальна хэрэг бүтээлгэ гүрэнэй нотариальна конторой гү, али ажалшадай депутадуудай городуудай, поселогуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедэй гэр соо хэгдэнэ. Союзна республикануудай хуулияар хараалагдаһан зарим ушарта энэ заагдаһан гэрэй газаа тээшье нотариальна хэрэг бүтээгдэжэ болоно.

ССР Союзай консульска эмхи зургаануудай нотариальна хэрэг бүтээхэ газарынь ССР Союзай консульска уставаар тодорхойлогдоно.

Статья 15. Нотариальна хэрэг бүтээлгын болзор.

Нотариальна хэрэг шухала бүхы документнүүдэй ороһон ба гүрэнэй пошлина түлэһэн үдэр бүтээгдэнэ.

Гүрэнэй эмхи зургаануудай, предприятинуудай, организацинуудай, колхозуудай, кооперативна бусад эмхинүүдэй, ниитын организацинуудай тушаалта нюурнуудһаа нэмэлтэ мэдээсэлэй гү, али документнүүдэй хэрэгтэй болоо һаань, мүн документнүүдые шалгалтада эльгээхэ баатай болоо һаань, нотариальна хэрэг бүтээлгын болзор хойшолуулагдажа болоно.

Эрхэ гү, али баримта тушаа зүбыень олохо гэһэн хүнһөө мэдүүлгэ ороһон тухай, мүн энээн тушаа нүгөөдэ хүнэй зүгһөө энээниие гэршэлхэ тухай гуйлта ороо гэһэн мэдээсэлэй сүүдһээ абтаһан ушарта нотариальна хэрэг бүтээлгэ сүүдэй шиидхэтэр зогсоогдожо болоно.

Союзна республиканудай хуулияар нотариальна хэрэг бүтээлгые хойшолуулха, зогсоохо бусад эшэ үндэһэн тогтоогдожо болоно.

Статья 16. Нотариальна хэрэг бэелүүлхые гуйжа хандаһан хүнүүдэй нюур танилга, юридическэ нюур байжа шадаха шадабариинь, гар табилгын үнэн зүб байһыень шалтаха тухай.

Нотариальна хэрэг бүтээхэдээ, гүрэнэй нотариусууд, нотариальна хэрэг бэелүүлжэ байһан бусад тушаалта нюурнууд нотариальна хэрэг бүтээхэ гуйлтатайгаар хандаһан эрхэтэдэй, тэдэнэй түлөөлэгшэдэй гү ,али гүрэнэй эмхи зургаануудай, предприятинуудай, организацинуудай, колхозуудай, кооперативна бусад эмхи зургаануудай, ниитын эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдэй түлөөлэлгыень тодорхойлхо ёһотой.

Хэлсээнүүдые гэршэлхэдээ, нотариальна бусад зарим хэрэг бүтээхэдээ, ССР Союзай, союзна республиканудай хуулияар хараалагдаһан ушарта хэлсээндэ хабаадагшадай, нотариальна хэрэг бүтээхэ гуйлтатайгаар хандаһан бусад хүнүүдэй гар табилгын үнэн зүбынь шалгагдана.

Хэлсээнүүдые гэршэлхэдээ, эрхэтэдэй бэеэ даажа шадаха шадабаринь тодорхойлогдоно, хэлсээндэ хабаадаһан юридическэ нюурнуудай эрхэ түлөөлэлгэнь шалгагдана. Хэрбээ хэлсээ баталалгада түлөөлэгшын хабаадаа һаа, тэрэнэй эрхэ түлөөлэлгэнь шалгагдана.

Нотариальна талаараа гэршэлэгдэхэ хэлсээнүүд, мэдүүлгэнүүд, бусад документнүүд доро нотариальна хэрэг бүтээдэг гүрэнэй нотариусай гү ,али ондоо тушаалта нюурай бэеэрээ байхадань, гар табигдаха ёһотой. Хэрбээ хэлсээндэ, мэдүүлгэдэ гү, али ондоо документ доро заагдаһан эдэ тушаалта нюурнуудай үгы байхада гар табигдаа һаа, тэндэ гар табиһан хүн документ доро би гараа табяаб гэжэ өөрөө мэдүүлхэ ёһотой.

Статья 17. Нотариальна хэрэг бүтээлгэдэ хэрэгтэй мэдээсэл болон документнүүдые эрижэ абалга.

Гүрэнэй нотариусууд, нотариальна хэрэг бүтээдэг бусад тушаалта нюурнууд гүрэнэй эмхи зургаануудһаа, предприяти болон организацинуудһаа, колхозуудһаа, кооперативна бусад эмхинүүдһээ, ниитын организацинуудһаа нотариальна хэрэг бүтээлгэдэ хэрэгтэй мэдээсэл болон документнүүдые эрижэ абаха эрхэтэй. Зохихо мэдээсэл болон документнүүд гүрэнэй нотариусай гү, али нотариальна хэрэг бүтээдэг бусад тушаалта нюурай зааһан болзор соо эльгээгдэхэ ёһотой. Энэ болзор һараһаа үлүү байха ёһогүй.

Статья 18. Нотариальна хэрэг бүтээхэ эрхые хизаарлалга.

Гүрэнэй нотариусууд, ажалшадай депутадуудай городуудай, поселогуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй нотариальна хэрэг бүтээдэг тушаалта нюурнууд өөрынгөө нэрэ дээрэ, мүн өөрынгөө нэрэһээ, үбгэ, һамганайнгаа нэрэ дээрэ гү, али тэдэнэй нэрэһээ, тэдэнэй, мүн өөрын түрэлхидэй нэрэһээ, тэрэшэлэн энэ гүрэнэй нотариальна конторой гү, али ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ дээрэ гү, али тэдэнэй үмэнэһөө нотариальна хэрэг бүтээхэ эрхэгүй. Ажалшадай депутадуудай, городуудай, поселогуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй тушаалта нюурнууд ажалшадай депутадуудай энэ Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй нэрэ дээрэ гү, али тэрэнэй үмэнэһөө нотариальна хэрэг бүтээхэ эрхэгүй.

Иимэ ушарта нотариальна хэрэг бүтээлгэ гүрэнэй ондоо нотариальна конторсор гү, али ажалшадай депутадуудай, городуудай, поселогуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр союзна республиканудай хуулиин тогтооһон гуримаар бэелүүлэгдэнэ.

Консульска тушаалта нюурнууд өөрынгөө нэрэ дээрэ, өөрынгөө нэрэһээ, үбгэ һамганайнгаа нэрэ дээрэ гү, али тэдэнэй нэрэһээ, мүн тэдэнэй ба дүтынгөө түрэлхидэй нэрэ дээрэ гү, али тэдэнэй үмэнэһөө нотариальна хэрэг бүтээжэ шадахагүй юм.

Энэ хуулиин 13-дахи статья дотор нэрлэгдэһэн тушаалта нюурнууд өөрынгөө нэрэ дээрэ, өөрынгөө нэрэһээ, һамга үбгэдэйнгөө, тэдэнэй түрэлхидэй нэрэ дээрэ гү, али тэдэнэй нэрэһээ угай захяа болон үнэмшэлгэнүүдые баталха эрхэгүй юм.

Энэ статьягаар тогтоогдоһон дүримые эбдэжэ хэгдэһэн нотариальна ба тэрэнтэй адлидхагдаһан ябуулганууд үнэнтэ бэшэ юм.

Статья 19. Хуули эбдэһэн ушарые элирхэйлхэдээ, гүрэнэй нотариусай, нотариальна хэрэг бүтээдэг бусад тушаалта нюурнуудай абаха хэмжээнүүд.

Гүрэнэй нотариусууд, нотариальна хэрэг бүтээдэг бусад тушаалта нюурнууд эрхэтэдэй гү, али зарим тушаалта нюурнуудай, зүгһөө хуули эбдэһэн ушарые элирүүлхэдээ, энээн тухай шухала хэмжээнүүдые абахын тула зохихо эмхи зургаануудта, предприятинуудта, организацинуудта гү, али прокурорто дуулгана.

Хэрбээ ороһон документын үнэн зүбынь һэжэглэмээр байгаа һаань, гүрэнэй нотариусууд, нотариальна хэрэг бүтээдэг бусад тушаалта нюурнууд энэ документые барижа, шалгалтада эльгээхэ эрхэтэй юм.

Статья 20. Нотариальна хэрэг бүтээлгэдэ арсалта хэлгэ.

Гүрэнэй нотариусууд, нотариальна хэрэг бүтээдэг бусад тушаалта нюурнууд:

хэрбээ нотариальна хэрэг бүтээлгын хуулида харша байгаа һаань, тэрээндэ арсалта хэнэ;

хуулиин эрилтэтэй зохилдоогүй гү, али эрхэтэдэй нэрэ хүндые гутааха мэдээсэлнүүдэй байгаа һаань, тиимэ документнүүдые нотариальна хэрэг бүтээлгэдэ абанагүй.

Гүрэнэй нотариусууд, нотариальна хэрэг бүтээдэг бусад тушаалта нюурнууд нотариальна хэрэг бүтээлгэдээ арсалта абаһан хүнэй гуйлтаар арсалтынгаа шалтагаануудые саарһан дээрэ бэшэжэ үгэхэ, тиигээд тэрээндэ гомдол бариха гурим ойлгуулжа үгэхэ ёһотой.

ССР Союзай консульска уставаар ССР Союзай консульска эмхи зургаануудай нотариальна хэрэг бүтээлгэдэ арсалта хэлгын бусад эшэ үндэһэнүүд тогтоогдожо болоно, тэрэшэлэн энэ арсалтын гурим тодорхойлогдоно.

Статья 21. Нотариальна хэрэг бүтээлгэдэ, тэрэниие хэлгэһээ арсаһан ушарта гомдол барилга.

Нотариальна хэрэг бүтээһэн ушарые гү, али тэрэниие бүтээхэһээ арсаһан ушарые буруу гэжэ тоолоһон хүн энээн тухай гүрэнэй нотариальна конторой, ажалшадай депутадуудай городой, поселогой, сельскэ Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй байрлаһан районой (городой) арадай сүүдтэ гомдол бариха эрхэтэй.

Консульска тушаалта нюурай нотариальна хэрэг бүтээхэдээ, буруугаар хэһэн гү, али арсалта үгэһэн ушарта баригдаһан гомдол ССР Союзай консульска уставаар тогтоогдоһон гуримай ёһоор харагдажа үзэгдэнэ.

Угай бэшэг ба үнэмшэлгэнүүдые буруугаар гэршэлхэ ябадалда, мүн энэ хуулиин 13-хи статьягаар нэрлэгдэһэн тушаалта хүнүүдэй зүгһөө тэдэниие гэршэлхэһээ арсаһан ушарта баригдаһан гомдол больницын, ондоошье стационарна эмнэлгын, профилактическа эмхи зургаануудай, санаториин, үбгэрһэн хүнүүдэй, инвалидуудай байшангай, экспедициин, госпиталиин, эмнэлгын сэрэгэй эмхи зургаануудай, сэрэгэй частиин, соединениин, эмхи зургаануудай, сэрэгэй һуралсалай газарай, эрхэ сүлөө хаһалгын эмхинүүдэй байрлаһан нютагай сүүдтэ үгтэнэ.

Угай захяае буруугаар гэршэлһэндэ гү, али СССР-эй туг доро тамаржа ябаһан далайн судныи гү, али дотоодын уһанай суднануудай капитанай зүгһөө тэрэ захяае гэршэлхэһээ арсаһан ушарта судныи мэдэлэй портдохи сүүдтэ гомдол баригдана.

Статья 22. Нотариальна хэрэг бүтээһэнэй һүүлээр гараһан эрхэ тухай арсалдаае шиидхэхэ гурим.

Нотариальна хэрэг бүтээһэнэй һүүлээр гараһан эрхэ тухай хабаадаһан хүнүүдэй хоорондо гараһан арсалдаае ССР Союзай, союзна республиканудай хуулиин ёһоор гомдол барилгын гуримаар сүүд гү, али арбитраж хаража үзэнэ.

Статья 23. Нотариальна хэрэг бүтээлгэтэй холбоогүй асуудалаар гүрэнэй нотариусууд тушаа гомдол барилга.

Нотариальна хэрэг бүтээлгэдэнь хабаатай бэшэ, гүрэнэй нотариусуудай хэрэг ябуулгада (нотариальна хэрэг бүтээлгын болзор эбдэлгэ; тогтоогдоһон ажалай сагые сахихагүй ябадал гэхэ мэтэ) баригдаһан гомдол ажалшадай депутадуудай хизаарай, областиин, городой Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй юстициин талаар, автономито, союзна республиканудай Юстициин министерствэнүүдээр, СССР-эй Юстициин министерствээр харагдажа үзэгдэнэ.

Статья 24. Нотариальна хэрэг бүтээлгын гурим, нотариальна реестрнүүдэй, гэршэлгэнүүдэй, үнэмшэлгын бэшэгүүдэй түхэл.

Гүрэнэй нотариальна конторонуудай, ажалшадай депутадуудай, городуудай, поселогуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй бэелүүлдэг нотариальна хэрэг бүтээлгын гурим энэ Хуулияар, ССР Союзай, союзна республиканудай хуулита бусад документнүүдээр тогтоогдоно.

ССР Союзай консульска эмхи зургаануудай нотариальна хэрэг бүтээдэг гурим энэ Хуулияар, ССР Союзай консульска уставаар, ССР Союзай хуулита бусад документнүүдээр тогтоогдоно.

Нотариальна хэрэг бүтээлгые бүридхэхэ реестрын, нотариальна гэршэлгэнүүдэй түхэл, хэлсээнүүдые, мүн документнүүдые гэршэлһэн тухай үнэмшэлгын бэшэгүүдэй түхэл СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тодорхойлһон гуримаар тогтоогдоно.

Статья 25. Гүрэнэй пошлина.

Гүрэнэй нотариальна конторой, ажалшадай депутадуудай городуудай, посёлогуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй нотариальна хэрэг бүтээһэнэйнь түлөө, тэрэшэлэн хэлсээнүүдэй, мэдүүлгэнүүдэй проект бэшэһэнэйнь, документнүүдэй буулгабари хэһэнэйнь, тэдэнһээ хэһэгүүдые бэшэжэ абаһанай түлөө, документнүүдэй дубликадуудые үгэһэнэй түлөө хүсэндөө байһан хуулиин ёһоор хандаһан хүнүүдһээ гүрэнэй пошлина абтана.

Нотариальна хэрэг бүтээхын тула гүрэнэй нотариусай, ажалшадай депутадуудай городуудай, посёлогуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй тушаалтай нюурнуудай газаашаа ябаха ушартай болоо һаань, тэдээндэ хандаһан хүнүүд харгынь гаргашые түлэжэ үгэхэ юм.

ССР Союзай консульска эмхи зургаануудай нотариальна хэрэг бүтээһэнэйнь түлөө тэдээндэ хандаһан хүнүүд консульска суглуулбари түлэхэ байна; эдэ хүнүүд нотариальна хэрэг бүтээлгэтэй холбоотой гаргашануудые харюулжа үгэхэ байна.

БҮЛЭГ IV.

Гүрэнэй нотариат тухай хуулиие хариин хүнүүдтэ, эрхэтэн бэшэ нюурнуудта хэрэглэлгэ. Хариин гүрэнүүдэй хуули хэрэглэлгэ. Уласхоорондын договорнууд ба хэлсээнүүд

Статья 26. Хариин хүнүүдтэ, эрхэтэн бэшэ нюурнуудта, хариин предприятинууд болон организацинуудта нотариальна хэрэг бүтээлгэ.

Хариин эрхэтэд, эрхэтэн бэшэ нюурнууд совет эрхэтэд шэнги СССР-эй гүрэнэй нотариальна конторонуудта, тэрэшэлэн нотариальна хэрэг бүтээдэг бусад органуудта хандаха эрхэтэй юм.

Хариин предприятинууд болон организацинууд СССР-эй гүрэнэй нотариальна конторонуудта, консульска эмхи зургаануудта хандаха эрхэтэй.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта).

СССР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй зургаадахи сесси

НЮТАГАЙ НОТАРИАТ ТУХАЙ

Совет Социалис Республиканuудай Союзай

ХУУЛИ

(Эхининь 3-дахи нюурта).

Совет эрхэтэдэй, эмхи зургаануудай, предприятинуудай, организацинуудай нотариадай органуудта хандаха эрхыень тусхайтаар хоридог гүрэнүүдэй эрхэтэд, предприятинууд, организацинууд тушаа харюугай хорилто хэхэ гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтоожо болоно.

Статья 27. Хариин эрхэ хэрэглэлгэ.

Гүрэнэй нотариусууд ССР Союзай, союзна республиканuудай хуулиин, СССР-эй гү, али союзна республикын хабаадаhан уласхоорондын договорнуудай, хэлсээнүүдэй ёhоор хариин эрхын гурим хэрэглэжэ шадаха юм.

Гүрэнэй нотариусууд, хэрбээ энэ ушарай совет байгуулалтын үндэhэ hуурида харша бэшэ hаань, харини эрхын эрилтын ёhоор зохёогдоhон документнүүдые абана, харини хууляар хараалагдаhан түхэлэй ёhоор үнэмшэлгын бэшэгүүдые зохёоно.

Статья 28. Угай зөөри хамгаалхадаа, угай зөөри абаха эрхэ тухай үнэмшэлгэ үгэхэдөө, совет хуули хэрэглэлгэ. Хилын саанахи ажал ябуулгые гэршэлhэн үнэмшэлгэнүүд.

Харини эрхэтэдэй наhа бараhанай hүүлээр үлэhэн, СССР-эй газар дээрэ байhан зөөрине гү, али совет эрхэтэнэй ухэhэнэй hүүлээр харини эрхэтэндэ үгтэхэ зөөрине хамгаалгатай холбоотой, тэрэшэлэн иимэ зөөрине уг дамжуулан абаха эрхэ тухай үнэмшэлгэ үгэлгэ ССР Союзай, союзна республиканuудай хуулиин ёhоор бэелүүлэгдэхэ юм.

Хилын саанахи али нэгэн хэрэг тушаа үнэмшэлгэ, хүсэндөө байлгын болзорой заагдаагүй байгаа hаань, гүрэнэй нотариусай гэршэлhэн энэ үнэмшэлгые үгэhэн хүнэй болюулаагүй болзор хүрэтэр хүсэндөө байха юм.

Статья 29. Хилын саана зохёогдоhон документнүүдые СССР-эй гүрэнэй нотариальна конторонуудай абалга.

Харини гүрэнүүдэй засагай хабаадалгатайгаар хилын саана зохёогдоhон гү, али тэдэнэй эльгээhэн документнүүдые СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын органуудай зүгhөө тэдэнтэй танилсаhанайнь hүүлээр СССР-эй нотариальна конторонууд абажа шадаха болоно.

ССР Союзай, союзна республиканuудай хууляар хараалагдаhан, мүн СССР-эй гү, али союзна республикын хабаадаhан уласхоорондын договорнууд болон хэлсээнүүдээр хараалагдаhан байгаа hаань, иимэ документнүүдые нюуса зандань СССР-эй гүрэнэй нотариальна конторонууд абажа шадаха юм.

Статья 30. Харини юстицини органуудай даалгабари дүүргэлгэ, СССР-эй гүрэнэй нотариальна конторонуудай харини юстицинин органуудта даалгабари үгэлгэ.

СССР-эй гүрэнэй нотариальна конторонууд нотариальна зарим хэрэг бүтээхэ тушаа харини юстицинин органуудай даалгабарие тогтоогдоhон гуримай ёhоор бэелүүлнэ, тиихэдээ иимэ ушарта тэдэ даалгабаринуудые дүүргэхэгүй гэбэл:

1. иимэ даалгабари дүүргэлгэ СССР-эй бэеэ даанхай байдалда харша гү, али СССР-эй аюулгүй байдалда аюул хүргэхэ байгаа hаань;

2. даалгабари дүүргэлгэ СССР-эй гүрэнэй нотариальна конторонуудай мэдэлэй хэрэг бэшэ байгаа hаань.

Нотариальна зарим хэрэг бүтээлгэ тухай харини юстицинин органуудай даалгабари дүүргэлгэ совет хуулиин үндэhөөр бэелүүлэгдэнэ.

СССР-эй гүрэнэй нотариальна конторонууд нотариальна зарим хэрэг бүтээхэ даалгабаритайгаар харини юстицинин органуудта хандажа болоно.

Харини юстицинин органуудтай СССР-эй гүрэнэй нотариальна конторонуудай харилсаха гурим ССР Союзай, союзна республиканuудай хууляар, СССР-эй гү, али союзна республикын хабаадаhан уласхоорондын договорнууд болон хэлсээнүүдээр тодорхойлогдоно.

Статья 31. Харини гүрэнүүдэй органуудта хэрэг эрхилхэ үнэмшэлгэнүүдээр хангалга.

СССР-эй гүрэнүүдэй нотариальна конторонууд харини гүрэнэй органуудта хэрэг эрхилхэ үнэмшэлгэнүүдээр хангана.

Статья 32. Уласхоорондын договорнууд, хэлсээнүүд.

СССР-эй гү, али союзна республикын хабаадаhан уласхоорондын договороор гү, али хэлсээгээр ССР Союзай гү, али союзна республикын хууляар тогтоогдоhонhоо ондоо нотариальна хэрэг бүтээлгын гуримууд тогтоогдоhон байбал, нотариальна хэрэг бүтээхэдээ, уласхоорондын договорой гү, али хэлсээнэй гурим хэрэглэгдэнэ.

СССР-эй гү, али союзна республикын хабаадаhан уласхоорондын договор гү, али хэлсээн ССР Союзай, союзна республиканuудай хууляар хараалагдаагүй нотариальна хэрэг бүтээлгые СССР-эй гүрэнэй нотариальна конторонуудай мэдэлдэ үгэхэ гэжэ тогтооhон байбалнь, СССР-эй гүрэнэй нотариальна конторонууд СССР-эй Юстицинин министерствын тогтооhон гуримай ёhоор нотариальна энэ хэрэгыень бүтээнэ.

Хэрбээ СССР-эй гү, али союзна республикын хабаадаhан уласхоорондын договорнууд гү, али хэлсээнүүд дотор союзна республиканuудай хуулиин ёhоор хэдэ хэдэн союзна республиканuудай гүрэнэй нотариальна конторонуудаар нотариальна хэрэг бүтээгдэхэ гэжэ хараалагдаhан байгаа hаань, хэрбээ союзна республиканuудай хуулинууд тэрэ хэрэгые бүтээжэ шадаха гүрэнэй нотариальна конторые заагаагүй байгаа hаань, заагдаhан нотариальна хэрэгыень гүрэнэй ямар нотариальна конторо бүтээхэб, ямар союзна республикада бүтээгдэхэ ёhотойб гэжэ СССР-эй Юстицинин министерство тогтооно.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. ПОДГОРНЫЙ**,
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ**.

Москва, Кремль.
1973 оной июлиин 19.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАhАА

ВАРШАВА

Хани ёhоной албанай хэрэгээр ерэбэ

ТАСС

ДРВ-гэй партийно-правительственна делегаци ПОРП-ын ЦК-гай, ПНР-эй правительствын уряалаар июлиин 23-да хани ёhоной албанай хэрэгээр эндэ ерэбэ. ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Вьетнамай Демократическа Республикын премьер-министр Фам Ван Донг делегацие толгойлно.

ГАВАНА

РАУЛЬ КАСТРО ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

ТАСС

Кубын сэрэгэй-инженерно дээдэ училищи дүүргэгшэдтэ офицерэй нэрэ зэргэ олголгын баяр ёhолол дээрэ Революционно правительствын премьер-министрэй нэгэдэхи орлогшо, Кубын Коммунис партиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь, революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр Рауль Кастро үгэ хэлэбэ. Кубын арадай революционно туйлалтануудые хамгаалха хэрэгтэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дүүргэжэ байгаа ехэ үүргые, солдат болон офицернүүдэй сэрэгэй мэргэжэл шадабариин улам ургажа байhые тэрэ тэмдэглээ.

Кубын зэбсэгтэ хүсэнүүдые ургэдхэн hайжаруулха хэрэгтэ Советскэ Союз үнэн зурхэнэй туhа хүргэнэ гэжэ министр мэдүүлбэ.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдал тухайда Рауль Кастро үгэ соогоо онсо анхарал хандуулан, Советскэ Союзай эб найрамдалта гадаадын политикын ашаар дэлхэй дээрэ боложо байhан хубилалтануудта тогтожо хэлэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр hаяхан США-да ерээд бусалгын дүнгүүд энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ гэбэ.

ХАНОЙ

Эрдэмтэдэй олон жэлэй хүдэлмэри түгэсэбэ

ТАСС

Ханойн хэлэ, бэшэг шэнжэлдэг институдай эрдэмтэд олон жэлэйнгээ шухала удха шанартай хүдэлмэри амжалтатайгаар дүүргэбэ — «Вьетнам хэлэнэй юрэнхы словарь» зохёобо. Тэрэ гурбан ботиhоо бүридэжэ, 30.000 үгэ согсолон суглуулhан байна. Тус толиин нэгэдэхи боти барлан гаргалгые ДРВ-гэй правительство hайшаан абаба. Энэнь байгша ондо хэблэгдэхэ юм. «Вьетнам хэлэнэй юрэнхы словариин» хоёрдохи, гурбадахи ботинууд ойрын хоёр жэлэй турша соо барлагдан гараха байна.

«Вьетнам хэлэнэй юрэнхы словарь» арадай засагай жэлнүүдтэ Вьетнамда хэблэгдэн гараhан түрүүшын словарь болоно. ДРВ-гэй эрдэм-шэнжэлэлгын 40 гаран эмхи Вьетнамай эрдэмтэдэй энэ туйлай ехэ хүдэлмэри байгуултада хабаадаа.

РИМ

„Унита" газетын фестиваль дүүрээ

ТАСС

Италиин Компартиин «Унита» газетын провинцида үнгэргэгдэhэн фестиваль Римдэ олониитын митингээр дүүрэбэ. Италиин үргэн ниитэ ажалшадай дунда коммунис хэблэл дэлгэрүүлэн тараалгые үргэдхэхэ уряатайгаар тэрэ үнгэргэгдэhэн.

Италиин Коммунис партиин Политбюрогой гэшүүн Алессандро Натта митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, социальна ба экономическа реформонуудые хэхын түлөө, юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгые, мүн хүдэлмэригүйшүүлдэ тэдхэмжэ үгэхэ хэрэгые хинахын түлөө тэмсэлээ улам шангадхаха шухала гэжэ тэмдэглээ.

ДЕЛИ

СССР-тэ ошоод бусаhан тухайдаа ИНК-ын түрүүлэгшэ хөөрэнэ

ТАСС

Индиин Национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиин түрүүлэгшэ Шанкар Дайял Шарма албанай хэрэгээр харини гүрэнүүдээр ябаhанаа июлиин 23-да бусажа ерэбэ. Тиигэхэ үедөө Советскэ Союзда, Венгридэ, мүн бусад оронуудта хүрэhэн байна. Албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошоод байха үедөө hонирхолтой, ашатай туhатай уулзалгануудые, хөөрэлдөөнүүдые хэhэн байгааб. Мүнөөнэй уласхоорондын байдалай, өөбэй ёhоор зэргэ оршолгын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгын шухала асуудалнуудые зүбшэлөөбди гээд Ш. Д. Шарма «Палам» аэропорт дээрэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглээ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй хөөрэлдэhэнөө ИНК-ын түрүүлэгшэ илангала үндэрөөр сэгнэбэ. Советскэ Союзтай манай харилсаан хоёр ороной хоорондохи холбоо барисаа үргэдхэн бэхижүүлгэдэ шухала үүргэтэй эб найрамдал, хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай совет-энэдхэг договорой бата бэхи үндэhэ hуури дээрэ хүгжэжэ байна гээд тэрэ мэдүүлээ. Албанай хэрэгээр СССР-тэ ошоhон ушарни энэ харилсаа саашадань хүгжөөлгэдэ нүлөөлхэ байна гээд ИНК-ын түрүүлэгшэ хэлэбэ.

ХАНОЙ

Амгалан байдалай түрүүшын шалгалтанууд

ТАСС

Демократическа Вьетнамай hургуулинуудай байшан гэрнүүд, коридорнууд соо үхибүүдэй согтой хүхюун энеэдэ зугаа дахин соностожо эхилбэ. Мүнөө долоодохи классай hурагшадта халуун хаha — шалгалтанууд эхилбэ. Энэнь амгалан байдалай hэргээгдэhэнэй hүүлээр Вьетнамай hурагшадта түрүүшын шалгалтанууд болоно.

hургуулинууд гоё hайхаар, hайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Ханой хотын долоодохи класс дүүргэжэ байhан 23 мянган hурагша июниин 23-hаа шалгалтануудаа барижа эхилбэ. Ерэхэ намартаа эдэнэй олонхид техническэ мэргэжэл олгохо ба тусхай дунда hургуулинуудта hурахаяа орохо гэхэ гү, али ниислэл хотын промышленна предприятинуудта, хото шадарай хүдөө ажахын кооперативуудта хүдэлхэ байна. Бэшэниинь юрэнхы эрдэмэй гурбадахи шатын hургуулинуудта — 10 жэлэй hургуулинуудта hуралсалаа үргэлжэлүүлхэ юм.

7-дохи класс дүүргэхэеэ байгшад литературaар, түүхээр, мүн естественнэ эрдэмэй hалбаринуудаар хэр зэргэ эрдэм мэргэжэл олоhоноо харуулха ёhотой.

hургуули дүүргэхэеэ байгшадай эрдэм мэргэжэл шалган абаха комиссинууд байгуулагдаа. Багшанар, арадай гэгээрэлэй городской районно органуудай түлөөлэгшэд тэдэнэй бүридэлдэ ороно.

Урда Вьетнамай сүлөөрүүлэгдэhэн районуудта арадай засаг түрэл нютагуудтаа бусаhан таряашадта ажахыгаа hэргээхэдэнь туhална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Куангчи провинциин ананасуудай плантаци дээрэ. Бүри hаяхан эндэхи газар бомбо, снарядуудай тэhэрэлгэhээ гэмтээгдэнхэй, дайнай галаар хайрагданхай хооhон дайда байhан юм. Мүнөө таряашадай гараар энэ газар hэргээгдэжэ, барайгар болон бэшэшье ургамалнуудай түрүүшын ургаса хуряагданхай.

ВИА — ТАСС-ай фото.

БЕЙРУТ

Хашалта, харшалалтын политика

ТАСС

Араб үндэhэн зондо эсэргүү хашалта, харшалалтын политикаяа Израилиин булимтархы засагаархид бэелүүлжэ үргэлжэлhөөр.

Палестинын информационно агентствын мэдээсэлэй ёhоор, үнгэрэгшэ долоон хоногой турша соо Наблус хотодо (Иордан мүрэнэй эрье) араб зониие барижа хааhан байна.

КОПЕНГАГЕН

„Юрэнхы дэлгүүртэ" хабаатай оронуудай министрнүүдэй зүблөөн

ТАСС

«Юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн июлиин 23-да эндэ нээгдэбэ. Баруун Европын оронуудай ба США-гай хоорондохи харилсаан, «юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай оронуудай гадаадын политикын асуудалнууд зүблөөнэй зүблэхэ зүйлдэ ороно.

ПРАГА

Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй политика тухай „Праце" бэшэнэ

ТАСС

«Түгшүүрил hуларуулха хэрэгые Пекин буруушаана» — гэhэн гаршаг доро Чехословакиин профсоюзуудай «Праце» газетэ редакционно статья туhхаглаба.

60-аад онуудай хоёрдохи хахадта маоистнуудай бэелүүлhэн дээрэлхүү балмад политикын хойшолонгуудые усадхан заhаруулхын тула hүүлэй үедэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд гадаадынгаа политикада ехэ хубилалтануудые хээ гээд статья дотор хэлэгдэнэ. «Соёлой хубисхал» хэхэмнай гэжэ аашалалдан, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд уласхоорондын оршом соо ехэ шууяа татаhан байна. Мүнөө үедэ «хүйтэн дайнай» үзэл суртал үргэн олониитээр буруушаагдана гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй энэ хараа шугамайнь буруу hүрэлгэ элирхэйлэн гэршэлээ.

КПК-гай 1969 оной апрельдэ болоhон IX съездын hүүлээр маоистнуудай политикада хэдэн хубилалтанууд болоhон байна. Доторой шанга тэмсэлэй эрхэ байдалда Хитадай хүтэлбэридэ хэдэн кризис тохёолдоhон юм. Тиигэжэ 1971 оной намар Линь Бяогой бүлэг унаа hэн.

Гэбэшье Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй стратегическэ гол хараа шугам хубилаагүй. Түгшүүрил улам hүжэрөөхэ гэhэн харата ябуулгаяа үргэлжэлүүлhээр.

Уласхоорондын түгшүүрил hүжэрөөхэ, дэлхэйн элдэб районуудта хёмороо татаха гэхэ мэтэ ааша ябуулгануудые Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд хэнэ гээд hүүлэй үеын олохон баримтанууд элирхэйлэн гэршэлнэ. Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал байгуулха хэрэгтэ hаад тойбо татана.

СССР-тэй, ГДР-тэй, Польшотой ФРГ-гэй хэhэн договорнуудые, Баруун Берлин тухай хэлсээе Хитадай хүтэлбэрилэгшэд буруушааhан байна гээд саашадаа статья дотор хэлэгдэнэ.

Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зүблөөнэй түрүүшын шатада бэлэдхэл хэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ үедэ Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд «хүйтэн дайнай» тала баримталагшадтай — империалис хүсэнүүдтэй харилсаа холбоотой байhанаа харуулба.

Зүблөө зарлалгые Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд буруушааhаа гадна, тэрээндэ эсэргүү политическэ номнолой ехэ хүдэлмэри ябуулаа. НАТО-до хабаатай оронуудай ба Варшавска договорто ородог гүрэнүүдэй хоорондо хёмороо татахые пекинэйхид оролдоно.

Уласхоорондын шэнжэлэл

АХА ДҮҮГЭЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ АГУУЕХЭ ХҮСЭН

ДРВ-гэй партийно-правительственна делегациин хани барисаата албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд бусалгын дүнгүүдые «вьетнам-совет хани барисаанай илан мандалга» мүн гэжэ Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гай орган — «Нян зан» газетэ тэмдэглэнэ.

Совет-вьетнам хани барисаанай бата бэхи байлга, Советскэ Союз болон аха дүү бусад социалис оронуудай Вьетнамда интернациональна туhаламжа дэмжэлгэ үзүүлгэ — эдэ бүгэдэ энэ дайнда Вьетнамай түүхэтэ илалта хангаhан гол шухала арга нүхэсэлнүүд болоно. Зүүн-Урда Азидахи дайнай аюул сарахын түлөө тэмсэл КПСС-эй XXIV съезд дээрэ абтаhан эб найрамдалта программын гол шухала зүйлнүүдэй нэгэниинь мүн.

Социалис интернационализмын ёhо гуримуудаар хүтэлбэрилэгдэн, дайнай ехэ шархануудые дары түргөөр эдэгээхэдэнь Вьетнамай Демократическа Республикада туhа хүргэхые оролдон, тодорхойлон хэлэхэдэ, Советскэ Союзай туhаламжаар ДРВ-дэ баригдаhан арадай ажахын барилгануудые hэргээхэдэнь, ороной социалис индустрие хүгжөөлгэдэ нүлөөлхэ промышленна шэнэ предприятинуудые байгуулхадань туhа хүргэхөөр бэлэн байhанаа Советскэ Союз мэдүүлээ. Энээнhээ урагша Вьетнамай Демократическа Республикада үзүүлэгдэhэн туhаламжаяа бусаалтагүй гэжэ КПСС-эй ЦК, Совет правительство шиидхэбэ.

ҮШӨӨЛ ЗҮРИШЭЛДӨӨТЭЙ БАЙhААР

Худалдаа наймаанай ба экономическа хэрэгүүдэй талаар американ-япон комиссиин юhэдэхи сесси урда неделидэ Японда болобо. hүүлэй жэлнүүдтэ улам шанга зүришэлдөөтэй боложо байhан американ-япон худалдаа наймаанай, экономическа харилсаа гуримшуулха зорилготойгоор энэ комисси 10 шахуу жэлэй урда тээ байгуулагдаа hэн. Хоёр талын экономическа харилсаанай асуудалнууд, мүн США-гай ба Японой аша туhада хабаатай уласхоорондын валютна кризисэй асуудалнууд энэ сесси дээрэ зүбшэлэгдэhэн байгаа.

Гүрэнэй секретарь У. Роджерс энэ сесси дээрэ США-гай делегацие хүтэлбэрилбэ. Хоорондоо худалдаа наймаагаа үргэдхэхэ шухала гэжэ хоёр тала хэлсээ.

США-гай худалдаа наймаанай политикые японойхид эрид шүүмжэлhэн байна гээд «Вашингтон пост» газетын Токиодо байдаг корреспондент мэдээсэбэ. Американ хүдөө ажахын продукцинуудые, нэн түрүүн японтоной эдеэ хоолой гол зүйл болодог соянын бобыта ургамалнуудые Японой дэлгүүртэ асаржа худалдалгые бага болгохо тухай Вашингтоной шиидхэбэрие эдэнэр эрид буруушааба. Эдэ хэмжээнүүд, мүн Японой эд бараа, эдлэл хэрэгсэлнүүдые США-да худалдалгые бага болгохо гэhэн шиидхэбэри японойхидой дурыень гутааhан байгаа.

Эдэ бүхы асуудалнуудаар үшөөл зүришэлдөөтэй байhаар гэжэ тунхаглагдаhан хамтын коммюникеhээ эли болоно. Хөөрэлдөөгөө Вашингтондо үргэлжэлүүлхэ гэhэн шиидхэбэри абтаа.

ОАГ-ай ДОРОЙТОН УНАЛГА

Американ гүрэнүүдэй эмхиин (ОАГ) тусхай комиссиин хүдэлмэриин түрүүшын шата Перугэй ниислэл хото Лимэдэ боложо дүүрэбэ. Американ гүрэнүүдэй хоорондын байгуулалтада боложо байhан үндэhэн шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа. ОАГ-ай политическэ ба юридическэ байгууламжые хубилгаха, тэрэнэй Устав хаража үзэхэ гэhэн эрилтэнүүдые Латиин Америкын олон оронууд табина. Энэ эмхи бүмбэрсэг дэлхэйн баруун хубиин гүрэнүүдэй арадуудай үндэhэн эрилтэнүүдтэ харюусаха, империалис монополинуудай харата ябуулгануудhаа тэдэниие бата найдамтайгаар сахин хамгаалха түшэг тулгууринь болохын тула энэ түбиин оронуудай хоорондо али алиндань ашатай туhатай, адли тэгшэ эрхэтэй харилсааень хүгжөөхэ арга олгохо ёhотой.

Энэ түбидэ өөhэдынгөө политика бэелүүлхын тула США ОАГ-ые хэрэглэнэ, тиихэдээ бэеэ даahан байдалтай болохые эрмэлзэhэн урда хүршэнэртөө тойбо татажа байhан ушарыень Латиин Америкын оронуудай арадууд буруушаана гээд гурбан долоон хоногой турша соо Лимэдэ болоhон уулзалга элирхэйлэн харуулаа. ОАГ хадаа «Латиин Америкын түбиин бүхы гүрэнүүдые нэгэ ороной мүлжэн дарлаха гол арга хэрэгсэл болоо» гээд Чилиин делегат Л. Орландини Лимэдэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Энэ эмхи бидэнэртэ аша туhагүй гэжэ энэ уулзалгада хабаадагшад тэмдэглэhэн байна.

Сүлөөтэ аралые экономическа талаарнь хүреэлэн илгаха гэhэн ОАГ-ай бэелүүлдэг политика буруу hүрөө гэжэ тэмдэглэн, социалис Кубатай харилсаагаа hайжаруулха шухала гээд делегадууд мэдүүлбэ. Бүмбэрсэг дэлхэйн баруун талын оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ монополинуудай бүдүүлигээр хамааралсалгые буруушаажа байhанаа эдэнэр хэлэбэ. Өөhэдынгөө дураар политическэ, экономическа байгуулалтая шэлэхэ эрхэ орон бүхэндэ олгохо статьяе ОАГ-ай Уставта оруулха гэhэн Перутэй дурадхалые үгэ хэлэгшэд халуунаар hайшаагаа.

Гансал Латиин Америкын оронуудай орохо эмхи байгуулха гэhэн Аргентинын дурадхал үргэнөөр дэмжэгдэhэн байна. Иимэ hанал бодол энэ түбидэ түрүүшынхеэ хэлэгдэжэ байна бэшэ. Тиимэhээ илангаяа үргэнөөр hайшаагдадаг болоно.

Тусхай комисси үшөө хоёр дахин сугларжа зүбшэн хэлсээд, ОАГ-ые хубилгаха тухай дурадхалнуудаа ерэхэ жэлдэ Генеральна Ассамблейн харамжада табиха ёhотой. Национальна ашаа туhаяа хамгаалхын тула Латиин Америкын бүхы гүрэнүүд нягтаар жагсан, улам эдэбхитэйгээр тэмсэдэг болоно гэжэ байна гээд энэ эмхиин хүдэлмэриин түрүүшынь шата элирхэйлбэ.

Н. ЧИГИРЬ, О. АНИЧКИН, А. КОЗЛОВ. (ТАСС).

САГАЙ УЛАРИЛ

Байгша оной июль hарын хоёрдохи арбан хоногто республика доторнай үүлэ ехэтэй, хура бороотой байба.

Үнгэрhэн үедэ хура бороо, аадар 5—8 хоногой туршада үргэлжэ оробо. Тиин арбан хоногто дунда зэргээр 45—90 миллиметр шииг нойтон ороо гэхэ гү, али энэнь хахад hарын, hарын туршада ороhон бороогой уhантай зэргэтэй. Республикын зарим аймагуудта хоногой туршада 30—50 миллиметр бороо орожо үнгэрдэг байба. Хүдөөгэй бусад аймагуудта — Петропавловка, Торидо — 20—35, Нижнеангарскда 5—6 миллиметр шииг нойтон ороhон. Энэнь арбан хоногто орохо зэргэтэй хура бороогой 16—26 процентнь болоно. Тиин үнгэрhэн энэ үе соо газарай шииг нойтон 70—35 процентдэ хүрэhэн байна.

Арбан хоногой туршада республика дотор дунда зэргээр 14—19 градус дулаан байгаа гэхэ гү, али нормоhоо 1—2 градусаар бага.

Үнгэрhэн арбан хоногто ороhон хура бороо таряанай, үбhэ ногооной ургахада hайн нүлөө үзүүлбэ. Харин дулаанда дуратай хүдөө ажахын зарим ургамалнууд бирабагүй. Республикын ажахынуудай тариhан шэнииисэ жэгдэ сэсэглэhэн, зарим ажахынуудайхи хоолостой боложо захалhан байна. Арбан хоногой hүүл багта шэнииисэ, обёосой үндэрынь 50—80 сантиметртэ хүрэбэ. Тиихэдэ кукурузын гараса муу. Дулаанда дуратай энэ культура оройдхоноо 7—9 набшаhатай, 20—60 сантиметр үндэр болобо. Горох, гэршүүхын ургаса хэм соогоо, сэсэглэжэ дүүрэхэ тээ шээ болонтоhон, 60—70 сантиметр үндэр болоhон байна. Хартаабха, капуста, морхооб, свёклын ургаса hайн.

Үнгэрhэн июлиин 21—23-най үдэрнүүдтэ республика доторнай хаа хаанагүй хура бороо ороhон байна. Тиин Бэшүүртэ—67, Горячинскда—63, Мухар-Шэбэртэ—59, Турунтаево тосхондо—56, Улаан-Үдэдэ—58, Баргажанда—50, Бага-Куналейдэ—48, Баргажанай адагта—42, Хүдэри-Сомондо 38 миллиметр хура бороо, аадар оробо. Республикын бусад нютагуудта 11-hээ 30 миллиметр шииг нойтон ороhон. Ехээр ороhон хура бороо үбhэ хуряалгын халуун хаhые гэдэргэ татаба, гол горхонууд hабаhаа халижа захалба.

Июлиин 24-нэй hүни Сэлэнгэ мүрэнэй уhан 212, Үдын гол 205 сантиметрэй тэмдэгтэ хүрэбэ. Саашадаа үүлэтэй байха; бага зэргээр хура бороо орохоор хараалагдана. Баруун-Хойто зүгhөө секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр hалхилха, hүниндөө 11—16, үдэртөө 18—23 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Л. ГОНЧАРОВА, агрометеоролог.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ ба облпрофсоведтэ. Хайшалагшадай бүхэсоюзна зургаадахи конкурсын материалнууд. ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: Буряадай АССР-эй статистическэ управлениин мэдээсэлнүүдэй түгэсхэл. Түрэл орон доторнай. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Гурбадахи хуудаhанда: «Минии республикын үглөөгүүр» — А. Майоровой корреспонденци.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Түрүүшын уулзалга» — Л. Мартыновагай корреспонденци.

СЭНХИР ЭКРАН

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

14.35 — hүүлэй hонин. 14.45 — **Үнгэтэ телевидени.** Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 15.20 — «Молод-цы!» — спортын залуушуулай программа. 16.50 — «Профессор» — Польшын телевизионно-уран hайханай фильм. 17.50 — «Кинопанорама». Москвагай VIII уласхоорондын кинофестивалиин харалгада зорюулагдаhан дамжуулга. 18.50—19.00 — Забhарлалга. 19.00 — «[...]мя» — мэдээсэлэй програм[...]. 19.30 — Залуушуулай [...] студентнэрэй дуунууд.

Улаан-Үдэ харуулна:

20.00 — «Арадай оюу[...]лиг». Үхибүүдэй арадай атрнуудай зонын хара[...]. 21.00 — Концерт.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ[МА]

Улаан-Үдэ харуулна:

19.00 — Дамжуулгын [про]грамма. 19.05 — Телепано[ра]ма. 19.25 — Ой модоной модо болбосоруулдаг [про]мышленностиин хүдэлм[э]лэгшэдтэ зорюулагдаhан [ки]нофестиваль.

«Орбита» харуулна:

20.00—24.00 болотор[...]

Редакторай орлог[шо] М. Н. НИМАЕВ.

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1973 оной июлиин 25. ● 4-дэхи хуудаhан ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-02452. Заказ № 00[...]